Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В лучності сила!

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 8-ГО СЕРПНЯ 1912. ЧИСЛО 32.

VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, AUGUST 8. 1912. No. 32.

Новинки.

Конвенція поступовців. В само полудне дня 5 с. м. розпочала ся в Шікаґо конвенція третої партії г. зв. „Поступовців“ (Progressives' Party), котрої кандидатом на президента Злучених Держав є ославлений погромець африканських львів „Тедді“, себто Теодор Рузвельт, бувший а може ще й будучий президент нашої нової вітчини. Рузвельт враз з лідерами новоснованої партії прибув до міста о год. 8.55 рано, витаний оваційно 5-тисячною товпою, що ожидала його приїзду на зелізничій стадії. Між сею товпою було богато жінок, які мали на грудях відзнаки з написами: Votes for Women“. Усї ті суфражистки витали „Теддя“ з великим ентузіязмом. Він мав на своїм сурдутї велику металеву відзнаку нової партії, а саме „Bull Moose“ (бугай = самець лось = америк. олень). Перед готельом, де відбувають ся збори проґресивних делеґатів, виголосив Рузвельт коротеньку промову до народа, у якій висказав свою втїху, що прибув вже другим наворотом до Шікаґо, а тим разом на народини нової партії. „Сю борбу (себто борбу нової партії із старою републиканською, а може й з демократичною) — так говорив Рузвельт — буде вести нарід у своїм власнім інтересї. Сей тикет, котрий тут був номінований перед шести тижнями (натяк на конвенцію републиканів), з днем першого падолиста не буде вже предметом спору. Американський нарід не буде стояти по сторонї фалшу і злодійства, які доси практиковано на рахунок люду. День „босів“, скривлених морально фінансїстів, що стояли поза тими „босами“, і тих часописий, які боронили всїляких крутіїв — минув.“ — Гарні отсе слова, але тілько в теорії, бо в практицї „поступовцї“ не ліпші від своїх покинених товаришів-крутіїв зі старої републиканської партії. Про „добрі наміри“ проґресїстів сьвідчить хочби й ся обставина, що вони звол или ласкаво позволити кільком делеґатам ніґрам сидїти на конвенції але... без права голосу! Ну, чи се може не поступовість?... Ех, всї вони однакі ті панове кандидати на президіяльний столець... Що часи Вашінґтонів і Лінкольнів минули, і що кільканайцять послїдних літ запишуть ся колись в історії Злучених Держав як один великий гумбуґ — се неодному з нас відомо і про се не потреба навіть богато балакати!...

Нові банкноти. Секретар скарбу рішив зменшити величину дотеперішних банкнотів. Уживані тепер паперові гроші є 7.28 цалів довгі а 3.04 цалів широкі. Нові банкноти будуть довгі 6 цалів а широкі 2½ цалів. Через таке зменшенє заощадить ся річно для правительства 900 тисяч долярів. Нові паперові гроші будуть мати однакову величину. На банкнотах 1-долярових буде візерунок Вашінґтона, на 2-долярових Джеферсона, на 5-долярових Лінкольна, на 10-долярових Клївелянда, на 20 долярових. Джексона, на 50-долярових Ґранта, на 100 долярових Франкліна, на 500-долярових Чейса (Chase), а на 1000-долярових Гамільтона.

Приобіцяв поправу. Один бізнесман в Ню Йорку, п. Стейпелс приловив свою дочку Руг на розговорі з молодим чоловіком, котрий старав ся о її руку. Пан Стейпелс не бажав собі мабуть сього молодця за зятя, бо хопив в руки ремінний пасок і списав ним спину... своїй дочцї. Панна Рут заскаржила батька до суду за побитє і старий Стейпелс мав „тробель“, бо мусїв перепросити дочку і приобіцяти, що вже більше не буде її бити.

Москіто причиною смерти. В однім філядельфійськім шпитали померла на днях п-ні Гартман на ґанґрину, яка вивязала ся з маленької ранки, спричиненої уколенєм москіта (комаря). П-і Гартман була дня 4-го липня с. р. в Атлянтік Сіти і тут вкусив її комар в карк. Укушена не звертала зразу ніякої уваги на малу ранку, котра з часом почала швидко побільшати ся, аж нарештї перед двома тижнями вивязала ся ґанґрина. Лікарі уживали всїляких способів, щоб вирагувати пацієнтку, але даремно.

Вірний пес. У Вашінґтон, Па. арештовано Майка Янїского і Майка Ліско, котрі мали замордувати 18-літну дївчину Пелїю Фонк, замешкалу в селї Медовлендс. Замордована дївчина мала невеличкого песика і той песик завів батька Целії на місце поповненого злочину. Тїло замордованої дочки знайшов батько в хащах за містом під купою трави. Зробивши останню прислугу своїй панї, песик положив ся під ґанок дому і не рушив ся зі свого місця. З голоду він дуже зїслаб, а коли сумуюче зьвіря витягли з його захисту і хотїли накормиги, пес не понюхав навіть подаваної поживи і сховав ся назад у своє місце, щоби там сконати голодовою смертю з жалю за своєю панею.

Завзята суфражистка. Одна з нюйорських суфражисток, міссіс Р. Б. Кіртленд зайшла до одної реставрації при Бродвею і веліла подати собі перекуску. Підчас сеї перекуски завела міссіс Кіртленд живу балачку з кількома кельнерами, навертаючи їх на свою віру. Кельнери не дуже одушевляли ся ідеями проповідниці-суфражистки і почали навіть висьмівати її промову. Се розлютило міссіс Кіртленд і вона розпочала сварку із своїми слухачами. У ту справу вмішав ся сам управитель реставрації і з тяжким трудом випхав суфражистку за дверї. Але вона була в такім настрою, що навіть не думала замкнути свою „бузю“ і таки за дверми реставрації продовжала дальше свою промову в оборонї гарного пола. На хіднику побіч бесїдниці зібрала ся зараз велика товпа цікавих нюйорчан, а те збіговище привело на місце зборів кількох полїсменів. Сї полїсмени стали просити проповідуючу суфражистку, щоби вона скінчила свої теревенї і пішла собі домів. Але де тобі повздержати воюючу бабу, котра раз дірвала ся до голосу і то ще перед такою численною авдиторією... Полїсмени бачили, що міссіс Кіртленд трошки собі пяненька і що її треба десь переспати ся. Закликали отже поліцийний віз, всадили в нього поклонницю жіночої рівноправности і відвезли її на поліцію на превеликий жаль товпи, котра мала веселе та ще безплатне видовище. Міссіс Кіртленд приміщуючись вигідно на поліцийнім возї поміж двома полїсменами, закінчила свою промову отсими словами: „Се є найщасливійша хвиля в цілім моїм житю!“ — Повіншуватиб їй...

Проворний кінь. Се стало ся в гористій околици нюйорського стейту. Один богатий панок усїв на свого коня і вибрав ся верхом на проїздку. Дорога, якою він їхав, була вузька та ще до того між високими скалистими берегами. В однім місци сеї дороги панок потис коня ногами і пустив ся наперед себе скорим чвалом. Таким способом він загнав ся у один острий закрут. Нещастє хотїло, що з противної сторони сього закруту надїхав великий автомобіль, а в нїм кілька осіб. Автомобіль їхав із швидкостю 50 миль на годину. Їздець на кони і автомобіль наїхали на себе з повним розгоном. Не було часу задержати ся бо стріча наступила в „сліпій улиці“, а до того воно навіть неможливо було виминути ся, бо дорога була дуже вузенька. Їздець бачив, що в тій колізії він стратить напевно житє враз із своїм конем, тому пустив „Бронка“ (так називав ся сей кінь) на божу волю... Усе те стало ся в однїй малій хвилинї. Кінь видячи наїзджаючу на себе запору, і не бачучи иншого виходу з небезпеки, перескочив враз з їздцем автомобіль і таким способом уратував житє собі і свому панови. Ті прогульковцї, що їхали автомобільом, вийшли також без нїкого шванку із сеї дивної пригоди, а ще до того мали ту „сатисфакцію“, що мимохіть послужили проворному коневи за барієру... Властитель „Бронка“ заявив, що сього коня не продасть за нїякі гроші, а натомість віддасть його на „пенсію“.

Зімліла на вид свого мужа. Якийсь Пфайфер, замешкалий в місцевости Меспет (біля Бруклина) вистрілив за щось там до своєї жінки, вибивши її одно око і зранивши небезпечно ліву щоку. Покалїчену жінку забрали до шпиталю, а її мужа до вязниці. Жінка була така хора, що якийсь час її мусїли кормити за помочю ґумової рурки. В кілька днів після того завізвали обох подругів на переслуханє до поліцийного суду. Жінка, побачивши перед собою свого мужа, зімліла і її ледво дочутились. Через те справу переслуханя подругів відложено на пізнїйше. Пан Пфайфер помандрував опять до „кози“, а його жінка до шпиталю.

Відрікли ся крадених річий. Один радний міста Йонкерс, Н. Й. дістав на днях таке письмо: „Любий Гю! Як хочеш дістати назад свого коня і віз і пакунки іди на ріг Медісон авеню і Юнїон улиці, Флошінґ (коло Бруклина), Лонґ Айленд. То всьо, що ми можемо сказати. — Два конокради“. Містер Гю удав ся на вказане місце і там у одній публичній стайнї (livery stable) найшов свого коня, віз і пакунки. Усї ті річи суть власностю Стандард Експрес Компани з Йонкерс, а були лише оставленї на ніч в шопі радного Гю. Злодїї не могли ніяким робом продати вкрадених річий і тому вирікли ся їх, повідомивши про се пошкодованого. На украденім возї було кількадесять пакунків блаватних товарів (dry goods) що представляли вартість 1.200 долярів. — Не даром то кажуть, що богацьке не пропаде.

ПРИГАДКА.

Адміністрація „Свободи“ пригадує усїм тим передплатникам, котрі залягають ще зі своєю передплатою, щоби вирівнали свої залеглости до 10-го серпня с. р., бо в противнім разї висилка часописи для таких буде встримана. До того приневолюють нас власти почтові.

Так само упоминаємо всї Братства, Товариства або і поодинокі особи, котрі залягають з вирівнанем платнї за всїлякі роботи, як оголошеня пікнїків, балїв, або представлень, тикети, статути і т. п., щоби безпроволочно вирівнали свої залеглости, щоби Адміністрація не була змушена виказати їх як довгуючих на будучій конвенції, та публично, перед делєгатами наносити їм встид.

За Адміністрацію „Свободи“
К. Кирчів, управитель.

Передконвенційні уваги і проєкти.

26.

З нагоди зближаючої ся XII. головної Конвенції Р. Н. Союза на мітінґу, дня 21-го липня с. р. Братство сьв. Отця Николая, відділ 38 ухвалило слідуючий „проєкт":

1) Зміна в анґлійській мові назви в „The Little Russian National Union" на „Ruthenian National Union".

2) Щоби дітей принимати до Р. Н. Союза доперва від 5 літ, та щоби платили так само як і тепер вкладку місячну по 25 центів, а вразї смерти щоби родичі дістали за дитину суму $300.00. Єсли XII-та головна Конвенція ухвалить той проєкт, то сподїємо ся, що в короткім часї М. Р. Н. С. перевисшить число Р. Н. Союза.

3) Не потрібно осібного редактора до словенської „Свободи". Один редактор може і має зробити обі „Свободи" понеже він знає писати так само латинськими як і руськими буквами; не потрібно мішати якоїсь словенської тарабабщини, тілько чисто русько-українською мовою.

4) Щоби члени Р. Н. Союза місячно платили, а не розмет. Понеже наші каси братські на тім дуже терплять, що платять розмет за членів і нераз виходить таке, що не маєм гроший на стілько, щоб заплатити підмогу хорим своїм Братям.

5) Щоби знести орґанізаторів головних і місцевих, а натомісць щоби принимати до Р. Н. Союза один або два місяці в році без вступного, до 35 літ а по 35 до 45 літ за половину вступного. Ми того певні, що Р. Н. Союз скористав би в такий спосіб більше членів як при теперішній системі „орґанїзаторів". Коли має бути якась нагорода з каси Р. Н. Союза орґанїзаторам, чомуж не дати її самим тим членам, що хотїлиб вступити до Р. Н. Союза.

6) Щоби знести уряд менаджера „Свободи". Редактор „Свободи" має заступати менаджера, а предсїдатель має мати нагляд над редактором.

7) Щоби знести уряд одного секретаря; один секретар вистарчить для теперішних членів Р. Н. Союза. Єсли би той секретар потребував помочи, то може найти чоловіка, котрий буде за половину гроший тую роботу робити а з тим зашпаруємо розмет для Р. Н. Союза.

Щоби XIII-та Головна Конвенція відбула ся в місті Auburn, N. Y.

Тих кілька проєктів подаємо під розвагу делеґатів Р. Н. С. і просимо над ними застановити ся.

Йосиф Цїпкевич, секр.

27.

Як перед кождою, так і перед сегорічною конвенцією, члени нашого Союза спішать зі своїми проєктами та гадками. Прото чуюсь і я зобовязаним відозватись пару слів в тій так важній справі. Не думаю на сїм місци подавати жадних проєктів анї нікого не бажаю критикувати, або ображати; се застерігаю з гори. Хочу лиш безсторонно, безпартійно звернути увагу п. п. делеґатам, щоби як раз ся конвенція принесла нам лучший хосен та пожиток, як нещаслива Клевеляндська. Пани делеґати мусять застановитись від тепер, як мають на конвенції поступити, якаб зміна принесла нам добро, а яка даремний кошт та роздори. Длятого читаючи проєткти від тепер треба застановитись, чи такій бувби хосенний для нашої орґанізації. Вже перший проєкт по моїй думцї є красний, але не надаючий ся для нашого Союза; Союз яко інституція чисто запомогова має нести поміч для своїх нещасливих членів, а не помагати поодиноким особам, котрі маючи готівку хотїлиб на все осїсти в Америцї на фармах. Я знаю, що хто хоче взяти фарму, сей не пожалує дати пору долярів такому аґентови, котрий-би вказав йому найлучшу землю, а таких аґентів є тисячі. Такий фармер спевностію не хотївби належати до Союза, бо скаже: „по що потребую обезпечатись в Союзї, коли моя жена тай діти мають забезпеку в разї смерти. Отже щоби гріш зложений нами до запомогової орґ. видавати на вишукане фарми се вже не годить ся з задачею остатної.

Що до редакторів. Знаю кілька денників тут в Шікаґо, котрі виходять на 8—12 сторін, а мимо того є там один редактор. А тепер що до тижневників; може знають наші члени тижневник польський „Америка Ехо", і „Звізда полярна", котрі виходять від 12 до 24 сторін; і знов там один редактор. По щож ми маємо видавати тяжко зложений гріш аж на трьох? Може, щоб осягнути рекорд, що лишень „Свобода" має аж 3-ох редакторів?

Що до зміни назви нашого Союза тож се стоїть вже майже на деннім порядку; але щож, як то кажуть: „радаб душа до раю але гріхи не пускають". Така зміна потягне страшно великі кошти. Треба всякі друки урядові, статути, грамоти, відзнаки і т. и. понищити, зробити нові, все нове дати членам. А сама зміна чартеру? То принесе кілька тисяч дол. кошту, а доходу жадного; розмети і так суть за великі. По моїй гадці найлучше булоб затриматись до слідуючої конвенції, а сеї подбати о зменшене видатків: 1) через ограничене ся на однім редакторови, 2) щоб конвенція відбувалась що 4 а найменше що 3 роки, як рівнож щоби зміна поодиноких §§ статута була видрукована лишень як поодинокі § фи, та розіслана відділам до наклеєня на місце старого, а не як по клевеляндській конвенції, що з причини зміни кількох §§ друковано новий статут через що вийшло тілько коштів; 3) щоб ограничити менше більше засїданя контрольної комісії, щоб вони не відбувались за часто, як се мало місце в остатних часах. Далї один п. проєктодавець каже щоб нагороду місц. орґанїзаторам замінити на гонорові відзнаки. Се цілком неможливе. Що такому місц. орґ. прийде з гонорової відзнаки, як він піде до кількох домів (в цїли орґанїзованя) та як звичайно стратить свій тяжко запрацьований гріш. Його жена тай діточки най глядають на гонорову відзнаку, коли їсти не буде що. Правда що суть такі місц. орґ., котрі записують членів лишень на мітінґу, отже таким вистарчалаб гон. відзнака Але тим, котрі цїлими ночами радіб працювати, щоб тілько зєднати як найбільше наших чорноробів до орґанїзації, за се не гонорова відзнака, але скажу, підвисшенє їх надгороди належить ся; бож то, що вони до тепер отримують, се ледви покриє їх кошти; де страчений час?

Дальше належанє до еміґраційного сл. дому (плаченє 500 дол. річно) цілком знести, бож се не приносить нам жадної користи, як самі члени Р. Н. С. в послїдних двох роках переконались.

Головні урядники мають бути вибрані не тілько з стейту New Jersey, але зі всїх стейтів. Бож н. п. відділи на вестах чи не булиб тим покривджені, єслиб гол. уряд творили New Jersey відділи? Тож братя Союзовці, тай п.п. делеґати старайтесь на сїй річній конвенції не роздор але злуку в в нашім Союзї зробити, а тим самим покажемо. що ми сильні, тай жаден ворог нам на пошкодить в розвою нашої орґанізації.

Ілія Моранець
чл. від. 106 і г. л. орґ. Р. Н. С.

28.

З нагоди наближаючої ся XII. Гол. Конвенції хочу і я, низше підписаний, кілька гадок піддати під загальний осуд. Сї проєкти які подаю, я обговорив з дуже богато членами нашого Братства і всї годять ся на них. І так:

1) Уряд менаджера щоби Головна Конвенція знесла, бо його цілковито не потрібно. Місце його має заняти головний редактор.

2) Відвічального редактора має настановити Гол. Конвенція і він має зложити запоруку до головної каси Р. Н. Союза.

3) „Свобода" не сьміє мішати ся до парафіяльних анї церковних справ, бо „Свобода" єсть часопись наукова, отже має давати просьвіту нашому народови. Тодї вона стане цікавою для кождого так тут, як і в старім краю. Всякі полєміки повинні бути поважні.

4) Духовним управителем має бути гр. катол. сьвященик і він має мати нагляд і власть над нашою часописею, аби та не поміщувала таких дописий, котрі суть противні нашій релїґії! Має припильнувати, щоб були сповідні картки. Дальше, має все написати перед великими празниками, а особливо перед патроном Р. Н. Союза, відповідну статю.

5) Розмет най зістане на дальше як до тепер.

6) Відзнаки Руського Народного Союза мають бути змінені: має бути на них образ сьв. Володимира з трираменним хрестом, а не женщина.

7) Назва Союза має бути змінена, бо ми не жадні Россіяни а Українцї.

8) Еміґраційного фонду цілковито не треба. Натомість має бути фонд на „Рідну Школу". Фонд Рідної Школи мусить бути ухвалений.

9) Уряд Головного орґанїзатора щоби сповняв Головний секретар.

10) Конвенція має відбувати ся що два роки як і до того часу. Конвенцію слідуючу прошу ухвалити до New Jersey стейту.

К. Шкурат,
секретар Бр. сьв. О. Николая, Відділ 104.

29.

Читалисьмо в кількох числах „Свободи" передконвенційні уваги; декотрі з них булиб шкідливі для розвою нашої конвенції. Але по порядку.

1. Що до зміни назви в анґлійській мові. Ми за тим, але треба дати таку назву, щоби не зробила роздору в нашій орґанізації. Думаємо щоби добра назва була така: The Ruthenian National Union of America.

2. Не відбираймо нашим братям, Словакам їх „Свободи" в їх мові; вони суть так членами, і так само мають право до часописи як і ми. А єсли відберемо їм часопись, зробить ся великий роздір.

3. Місячна платня Головних панів секретарів повинна бути знижена на $80.00 раз на все, а платня панів редакторів на $90.00.

4. Не робить ріжниці, з котрого стейту зістане вибраний урядник, лиш аби був чесний чоловік, котрий не полїнуєть ся працювати для добра орґанїзації.

5. Конвенція має ся відбувати що 2 роки, як до сего часу.

6. Головного орґанїзатора цілком не треба, бо Головні секретарі можуть і ту малу працю на себе переняти; їм до помочи суть місцеві орґанїзатори.

7. Що ми хотїлиб хоть раз бодай 13-ту конвенцію видїти в стейтї Іллінойс.

Василий Янїсевич,
Іван Матлюк,
Николай Моранець,
членн 301 відділу.

30.

1) Назву Р. Н. Союза змінити на „Ruthenian Nat'l Union"; не позичаймо назви у Росіян, коли маємо свою рідну.

2) Словенської „Свободи" цілком не видавати, а через те зменчить ся розхід; хто хоче читати то перечитає і по руськи. Другі народности так само нас трактують. Кожда народність пише по свойому, тілько бідний Русин хоче кождому догодити, а тим самим себе понижає.

3) Редактора має вибирати лиш Конвенція.

Редактор повинен мати повну власть у певних границях. Платня редакторови має бути відповідна його роботї; так само платня і спів-редактора. Тодї, думаю, будемо мати більший хосен з „Свободи".

4) Духовного управителя цілком не потрібно, бо то є орґанїзація запомогова, а не церковна, при тім маємо духовних управителїв майже в кождій громадї і там їх дїйсно потребуємо. Духовні Отцї повинні бути членами, але звичайними.

5) Головна Конвенція Р. Н. Союза має ся відбувати що три роки.

6) Плачене як до тепер, розметом.

7) Важне є, щоби спімнути за „Рідну Школу" щоби ми моглп хотяй половину мати, як другі народности, бо ми єще далеко по заду.

При кінци желаю П. П. Делеґатам як найлїпшого успіху, так, щоби наш Союз підніс ся ще висше як до тепер.

Іван Козак,
член від. 1 Р. Н. Союза.

31.

Читаючи передконвенційні уваги найшов я, що д. І. Грицик, між иншим пише, щоби Гол. Уряд вишукав місце для Гол. XII-ої Конвенції таке, де нема поблизько нагоди до піятики. На то відповів бим д. Грицикови так: Чи відділи, котрі вибирають делеґата на Конвенцію, посилають його на піятику? Правда що нї?

Котрому делеґатови лежить добро на серцю нашої орґанїзації, той не йде на піятику, але пильнує того, по що вислав його відділ. Дальше пише д. Грицик, щоби „Свобода" не приймала жадних оголошень „за зиґарки, ґрамофони" і таке инше, бо се самі такі компанії, у яких хто що заордерує, то хиба на страту." Я на се відповім так (щоби кого не образити), що мудрий чоловік не дасть ся ошукати. Що орґан „Свобода" приймає всякі оголошеня, то містить їх не за дармо, але за гроші, які становлять дохід для нашої часописи. Словенська „Свобода" має виходити і надальше, але так, як писавєм в попереднім числї. Бо вона не видаєсь для иншого народу, тілько для свого. А єсть таких досить в нашій орґанїзації котрі не вміють читати лиш латинськими лїтерами. Тому повинна словенська „Свобода" виходити. Дальше пишуть, щоби гол. Урядови зменшити платню. То ви п. Грицик, аж тепер здогадали ся і пишете про зменшенє платнї? Коли перед XI-ою Конвенцією було лише двіста кілька відділів, то Ви нїчо не писали про те: але тепер, як єсть звиж триста кількадесять відділів, коли робота подвоїла ся, то пишете, щоби зменшити платню. Єсли Ви робите примїром у фабриці якийсь час і маєте мало платнї за свою роботу, правда, що Ви допоминаєте ся щоби Вам бос підвисшив пейду, а не щоби її зменшив.

Не думайте собі, що я то пишу тому, що я хочу бути Гол. Урядником. Нї. Я є до того за мало учений. Я того не хочу. Але пишу се тому, бо: що кому належить ся. § 180 також треба змінити так, щоби член міг отримати запомогу і за утрату одного великого пальця, бо він є найголовнійший у руці. Також повинно бути ухвалено, що єслиби котрому членови поломало руку чи ногу, то також повинен отримати запомогу, бо така рука чи нога не єсть здібна до працї. Над тим, повинні п. Делеґати і п-ї Делеґатки добре роздумати.

Ілія Коникович,
урядник і член Р. Н. С. від. 141.

(Продовжене на стор. 5-ій).

Олекса Стороженко. 8)

Марко проклятий.

(Дальше).'

IX.

Недобрі вісти чекали Єремію. Розпитавши декотрих посланців, що діеть ся, звідки вони приїхали, він забрав листи і звелів одвести їх до маршалка двору, щоб нагодовали і розмістили по офіцинах.

Перший лист Єремія почав читать з Кодаків. Страшно було глянуть на його вид: брови насупились, очи викотились, судорогою повело уста, неначе трясця його трясла, і той папір, що держав він в руці, дрижав як на осиці лист. Патер Заленський, притаївши дух, не спускав очей з князя, і по його похмурому виду, здавалось, бачив, що там написано на папіру. Дочитавши, Єремія зобгав в жмені лист і кинув його на долівку. Кожний лист, що читав він, дратував його; то зарегочеть ся, неначе саме пекло засьміялось, то розірве на шматки і запінившись топче їх ногами.

— Які се вісти, — несьміло спитав Заленський, — що так тебе, князю, засмутили?

— Такі, що превелике лихо віщують нашій Річи-посполитій, — одказав Єремія, похмуро дивлячись. — Запорожці утроїли своє військо: Хмельницький повертаєть ся од хана і веде з собою орду; од Дону до Карпат і од границі царя московського до Чорного моря підіймають ся козаки, цехові і чернь. Народ кида слободи, оселї, і неначе хижий зьвір ховаєть ся по лїсах, пущах і дроговинї...

— Що-ж роблять в Білій-Церкві наші гетмани Потоцький і Калиновський?

— Одібрав і од їх листи; один на другого доказує, видко, що нема між ними доброї згоди.

— Як до чого припаде, то помирять ся!...

— А може й Хмельницькому доведеть ся їх помирить!...

— Заховай нас од сього лиха Найсьвєнтша Матка! — скрикнув Заленський перехрестившись. — Що-ж роблять у Варшаві? — спитав він з перегодом.

— У Варшаві бенкетують собі та бавять ся ігрищами. Один одного запобіга, обманює, кожний задля себе; їм і байдуже, що діеть ся на-около в тутешнім краї.

— Як на мене, князю, то нічого й хлипать; нехай підіймають ся, нехай бунтують, нам же прибуде з того більш користи. Знов задамо їм такого-ж чосу, як десять років назад завдали під Кумейками, на Говтві і на Стариці, і по праву побідителїв позабираєм у харцизів остатні, які позоставались, монастирі, церкви, маєтности. Адже-ж Кумейська битва зробила нас панами на Вкраїні!... Так чого-ж нам лякать ся? Нехай собі на безголовя підіймають ся в остатній раз!

— За Кумейську удаку ми дорого заплатимо, вона ще більш зробила нас самонадійними, а козаків навчила, що підіймать ся треба не по-єдинцю, а посполитим рушенєм. Кажу тобі, коли Україна підійметь ся уся, то Корона польска з нею не справить ся; ми самі потонемо у тій крові, що з їх виточим...

— Не бійтесь, князю, наш сьвятійший отець папа, а за ним уся Європа стануть за нас!...

— Брехня! Німці ще порадують ся нашому безголовю, а Україні будуть помогать: цар московський, султан турецький і хан кримський. Побачим тогдї, чий чорт буде старший?

— Річ-посполита і сама моцна, підіймемось і ми посполитим рушеннєм; надія наша на Найсьвєнтшу Матку, Вона поможе нам.

— На що-ж нам і підіймать ся посполитим рушеннєм, коли Найсьвєнтша Матка буде нам помагать? хиба задля того, щоб їй помогти?... Єремія засьміяв ся...

— Князю, — поважно промовив Заленський, — усе од Бога, усе: кожному по його ділам, і кара, і милость. Він ратує і погубляє. Він возвиша смиренних, і смиря стропотивних!...*) Патер похмуро глянув на Єремію, ніби хотів виявит, що остатнїм словом його корив.

— А хто-ж смиренні, чи не ми з тобою? — спитав Єремія, грізно на його дивлячись...

— Совість моя заспокоєна, я сповняю мій довг, як велить менї сьвята віра. Господь бачить моє смиренїє.

— Тим-то й погано, що бачить: Його не обманиш.

— І на думку мою не спадало такого гріха, щоб обманювать мого Господа! Творю Його волю і покоряю ся Його сьвятій волї, що-б зо мною не сталось. Не перестану й дяковать за Його милости, политі на нас недостойних. Хиба тобі, князю, ще мало доводив Його благости: куди не глянь, усюди ми беремо верх на схизматиками, з кожним днем схизма меньшає і мілїони люду прихиляють ся до нашого обряду і віри. Озирнись, як розкинулась кателицька віра по всїй Річи-посполитій: Литва, княж.: Слуцьке, Туровське, Чорноруське, Копильске, Черниговське, Київське, Подоль, Волинь, Галицька земля вкрилась костелами, кляшторами, а тимчасом церкви схизматиків валють ся, попи голодні, холодні,, не обуті, порозпивались, і народ не поважає їх, згнущаєть ся над ними!...

— Усе, що ти кажеш, пригодно одному тільки Риму, а не Коронї польскій. Який-же то люд, що ви цїлими мілїонами прихилили до сьвятїйшого нашого отця папи?... чия кров і досї точить ся?... Тож усе дїти Корони польскої, наші брати!... Хто-ж нам вернеть сотні тисяч побитих і тих, що кинувши рідний край, позабігали у Московщину?... Озирнись і ти, що сталось з нашою Річю-посполитою: законів не поважють, скарб без грошей, Швед орудує нами, неначе своїм крулевством, Брандибурець так і наровить, як би йому од нас одчахнуть ся, Москалї на нас ножі гострять!...

— Не боюсь я того, князю, що ти кажеш; мене гірш лякає то, що такі стовби Корони польскої, сила і слава Річи-посполитої, як ти, князю, злякав ся нензних хлопів і зневажаєш благостію Божою. Коли такі лицарі одступлять ся од нашої ойчизни як ти, то справа наша певно загине!

— Не злякаюсь я і самого чорта, не то твоїх нензних хлопів, не одступлюсь і од ойчизни, поки здужаю тримати в руці шаблю, поки не виточать з мене остатню краплю крови. Вірую я і в благость Божу і на Його єдиного покладаю мої надії!... Слухай, патеру, ти ксьондз, служитель овтаря Божого, а я воїн, слуга і оборонця Корони польскої; ти моцнїйший від мене в теології, а я дальш тебе бачу в справі политичній, в стану народовому. Так вір менї, що все, що ти від мене чув, не дихтерійка, а сьвята правда. Рим покористуєть ся, а Корона польска на віки стратить Україну, а може... Єремія не домовив і понурившись крутив свої довгиї вуси.

— Не думай, князю, щоб і ми, служителї овтаря Божого, не знали справи політичної і стану народового. От слухай: як Татари пошарпали руську землю, Річ-посполита завладала кільканастя мілїонами руського люду. Теперечки Московщина, оборонившись од Татар, збіра до-купи всї єдинокровні і єдиновірні племена, що одчахнулись підчас татарської пожоги. Мине вік, другий, і Москва забере силу, і землї Річи-посполитої, заселені руським людом, знов до себе пригорне. Щоб заборонить наші провінції од Москалїв, на віки, треба запровадити скрізь польщизну і нашу кателицьку віру. Тогдї вони будуть нашими і поки сьвіт сонця не прихилять ся вже до Москви. Так не кори нас, князю, що ми тільки ратуємо**) задля одного Риму; нї, наша користь однакова: ми усї голови наші положимо за ойчизну, а сьвятїйший наш отець папа дасть нам згоду на сїм і на тім сьвітї. Од щирого серця кажу тобі, князю, поки Річ-посполита і сьвятий костел мати-муть таких синів і оборонців як ти, поти слава і сила наша не поляже, а сьвята віра польська розкинеть ся по всьому славянському сьвіту, і буде тогдї „єдин пастир і єдино стадо"!...

Заленський устав і обнявши князя, цїлував його і кріпко тулив до серця, приговорюючи:

— Да хранить тебе Господь, а з тобою і нашу ойчизну!... Прощай, сину, прощай, недобрі вісти тебе засмутили; помолись же Богу, то Він милосердний укрепить твій розум і розвіє мрякувате мання*), що тебе оточило, тогдї ти й сам побачиш, що нам нічого гнївить Бога!...

Щире привітаня і ласкаві речі патера задовольнили Єремію. Князь обняв Заленського і покірно промовив:

— Прости мене, батьку, коли я скривдив тебе палким словом. Молись Богу, щоб не здіялось так, як минї здаєть ся!

Ще обнялись, і патер вийшов, а Єремія позбирав розкидані шматки листів і знов став їх перечитувать.

Недобрі звістки чекали й Заленського. У своїх покоях знайшов він свого секретаря, ксьондза Марецького, з біса лукавого і яхидного**). Заленський дуже його любив за те, що він був заклятий гонитель руської віри, а особливо попів. Тільки що повернув ся він з Прилущини, куди посилав його Заленський по шпаркому дїлу, і стояв збіднившись і щуривсь на патера маленькими очима, неначе осокою попрорізуваними.

— Ну, що, Марецький, — спитав патер, смутно на його глянувши: — чого се так збентеживсь? нічим мабуть порадовать?

— Одгадав, сьвятий отче, — одказав ксьондз, важко зітхнувши.

— Росказуй! Сьогодні, бачу, після великої радости треба покоштовать і гіркої.

— З Густинського і Мгарського монастирів, — почав Марецький, — усї ченцї повтікали у Путивль, позабіравши з собою свої скарби. Зостались тільки голї стїни та схизматичні ікони...

— Вєлька страта, вєлька! — прошопотів патер: — багацько було усякого добра у анахтемських схизматиків. Ну, а Бубнівського протопопа захопили?

— Утік, пся-крев, і худобу з собою забрав, зосталась тільки одна бабуся з слабою дитинкою, так пяні жовніри, розлютовавшись, дитину насадили на спис, а старій поодрубували ноги й руки...

— Дурні, і без нас вони-б загинули!... А клеха***) треба було злапать, а то наробить він на багацько лиха...

— Та се ще нічого, не сьогоднї-завтра, а вже він не минув би наших рук, а от превелике, несправиме лихо! — зітхнувши промовив Марецький: — нашому фратеру, Стрібайлу, вічная память!...

— Найсьвєнтша Матко! — скрикнув Заленський, схопившись з креселка і підіймаючи руки: — що ти кажеш, нещасливий?...

— Замордовали проклятущі схизматики...

— Єзус Марія, Дух сьвят!... Де-ж його замордовали?...

— Поїхав він в Ічню на хлопах, бо його завжде возили хлопи в тарадайцї, так, кажу, поїхав і узяв з собою десять жовнірів і десять реєстрованих козаків. Не знаю вже, як воно там здіялось, тільки в лїсї між Ржавцем і Ічнею знайшли його повішеного за ноги і зашмаргованого канчуками, а кругом порізані жовніри. Реєстрові козаки незвісно куди подїлись, мабуть зрадили і пристали до гайдамак, бо й самі такі-ж запеклі схизматики, як і увесь тутейший люд. Не вім, за що їм так довіря князь, нароблять вони колись нам до сто чортів лиха!...

— Найсьвєнтша Матко! — стогнав Заленський, чухаючи потилицю: — що-ж ми теперечки будем робить без Стрибайла?... Мов косою підкосили всї наші заміри в Прилуцї і в Лохвицї!...

Ся звістка гаразд таки засмутила Заленського. Стрибайло був найлютїйший з єзуїтів, що наїхали у Вишневещину переводить народ на польське. Кілька лїт жив він в Римі з Андрієм Боболїєм при їхнїй інквизиції і добре навчись мордовать людей. Од села до села возили його в чортопхайцї†) селяне, котрих поганяв він малаханєм††), неначе скотину. Викоренив він не в одній парафії попів, не одну і церков божу віддав Жидам на оренду. Стрибайло був, як і Бобелїй, запеклим польським хванатиком, ніщо його не запиняло, ніщо і не лякало; Заленський не дарма звав його своєю десною*).

— Що-ж там ще у вас в Прилущині? — спитав Заленський з перегодом.

— Та нічого путящого; що дня тільки й чутки: що там схизматики забили жовнірів, там повісили ксьондза. На тім тижнї на Лубенському шляху напали гайдамаки на княжеські хури з провянтом, девять жовнірів забили, а остатніх розігнали. Нема чутки і про фратера Скорупського, що поїхав в Лохвицю, мабуть і того замордовали. Як отак буде дальш, то певно і всї загинемо...

— Найсьвєнтша Матко, змилуй ся над нами! — прошопотів Заленський, і згадавши свою розмову з князем замислив ся. Думки як чорні хмари носились над його головою: „А що, як і справдї," думав він, „усе то здієть ся, що казав князь?"... Може-б довго ще коверзовав Заленський, коли-б Марецький не спитав його: який йому буде приказ?

— Сьогодня нікому нічого не кажи, — одказав патер: — кепські вісти засмутили і роздратували князя.

— Того нам і треба, — озвав ся Марецький: — піділлємо сала в жар, так він ще гірш роздратуєть ся і накине лютїйшу кару на схизматиків...

— Так, сину, так, твоя правда. Іди-ж зараз до пана Щуки і все йому роскажи.

Марецький поцїлував патера у плече і вийшов.

В замку усе стихло. Деякі з шляхетства, що бенкетовали, порозходились, а другі, перебравши через край, поснули під лавами. Тільки і чутко було, як вартові жовніри на баштах і мурах з тиха перекликались, та сьвітилось ще в покоях князя Єремії.

Князь одписував листи. В його присїнешній чекали гонцї, що мав він розсилать, а в кутку куняв Щука, дожидаючись приказу. Одправивши гонців; Єремія позвав Щуку.

— Чи нема у тебе ще чого? — похмуро спитав його князь.

— Є, ясне осьвіцоний князю, — одказав Щука, хижо водячи очима: — анахемські схизматики наміряють ся тебе і рід твій викоренить і замок твій спалить!... Патерів Стрибайла і Скорупського схизматики замордовали!... — Щука росказав князю, що чув од Марецького, та ще й свого додав...

Єремія аж затрусив ся, дослухавши Щуку.

— Дам ся-ж я їм у знаки, дам ся! — скрикнув він, заскреготївши зубами. — Завтра одпровадить у Прилущину двіста жовнірів, щоб вони спалили Ржавець і Ічню, щоб наоколо вирізали усїх людей, не милуючи нї старого нї малого, і щоб їх голови, ноги й руки розтикали по шляхах і перехрестках!... Чуєш?...

— Чую, ясне осьвіцоний князю, тільки небезпечно у Прилущину посилать жовнірів, особливо щоб палить слободи і різать людей. Там теперечки скрізь розходжують чималі загони гайдамаків, а на реєстрових козаків здаєть ся не можно, бо й вони такі-ж схизматики; що дня десятками утїкають і пристають до своїх. Теперечки при замку нема й тисячи кварцяних, усїх порозсилали; як поменшає, то реєстрові і за чуби ще нас візьмуть, бодай вони не діждали!

---

*) стропотивний — непокірний...

**) ратовать — на голос на перпім ...

*) мання — манїя, мана.

**) яхидний — схидний.

***) клеха, лайливе слово на руських сьвященників.

†) чортопхайка — однокінна фіра (насьмішливе слово).

††) малахай — канчук, нагай.

*) десна — права рука.

0184 (Дальше буде).

Усїх Вп. п. місцевих секретарів

відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошеня в справі мітінґів призначені до друку в рубрицї „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнїйше в понедїлок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнїйше як в понедїлок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

КАЛЕНДАР.

СЕРПЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
8	Четвер	Єрмолая
9	Пятн.	† Пантелеймона
10	Субота	Прохора
11	Неділя	11. Калиника
12	Понед.	Сили
13	Вівтор.	Св. Отец. 6 С.
14	Середа	† П. Ч. К.

НОВИНКИ.

Знов новий злочин. Ще не затерли ся в памяти нюйорчан подробиці страшного морду, поповненого Натаном Шварцом на 12-літній Юлії Коннорс, а вже викрито новий подібний злочин. Ото минулої суботи один чоловік виловив з води на Іст Рівер (поміж Ню Йорком а Бруклином) тіло 8-літної дівчинки, Марії Барсуто, котрої родичі (Італійці з походженя) мешкають постійно в Брукліні. Якась невідома доси потвора в людськім тілі допустила ся на дитині огидного морду, а по довершенім злочині утопила свою жертву в воді. В суботу вечером, переїзджаючий по каналі човном чоловік, доглянув пливаючий по воді якийсь мішок. Се його заці-кавило і він підплив до сього мішка близше та побачив зі страхом, що з того мішка виглядала на сьвіт мертва голова дівчини. Він виловив з води сей страшний предмет і передав його поліції. Поліція візвала до помочи лікарів і почали ся досліди. Виказало ся, що дитина була наперед удушена, а відтак кинена в воду. В горлі дівчинки найдено кусень її спідничкі, який лікар мусів аж виймати щипцями. Рот був затканий хустинкою від носа. Злочинець, удусивши свою жертву, завязав її в мішок, вложивши на спід якісь тягарі, і кинув те все в воду. Лікарі ствердили, що тіло Марії було в воді 9—10 годин. Дно мішка перервало ся, тягарі випали, а через те тіло замордованої виплило на поверхню води. Поки-що сей огидний злочин має такий наслідок, що мати замордованої дитини лежить небезпечно хора, а батько заєдно плаче і проклинає німету... Коли трупа Марії виловлено з води і вістка про сей злочин рознесла ся по місті, якийсь 25-літний Італієць вистрілив до себе з револьвера і тяжко зранив ся. Його забрали до шпиталю і пильно доходять, чи сей випадок не має якого звязку зі смертю Марії Барсуто. Пострілений собою Італієць щось крутить... Раз каже, що він самотний, другий раз, що має жінку в Італії. Він не хоче також сказати ясно, яке його називско, а усе те сьвідчить, що він щось має на своїй совісти і чогось боїть ся. Чи злочинцем буде сей Італієць чи хтонебудь инший, се не верне житя 8-літної Марії і не заспокоїть гризоти опечалених її родичів.

За укр. університетом. В днях 29, 30 червня і 1 липня на поклик міжпартійного комітету відбули ся в цілім краю віча за українським університетом. На вічах тих реферували відпоручники всіх украін. партій. Однодушна резолюція тих віч, яка домагає ся найскоршого основаня українського університету у Львові є найкращим доказом, що в боротьбі за найвисшу українську школу стоїть весь український народ без огляду на партійні ріжниці солідарний.

Новий здобуток Українців у Львові. Наукове Товариство ім. Шевченка купило каменицю при улиці Чарнецького ч. 24 за 380 тисяч корон. Призначена вона на поміщене музея, бібліотеки та засідання товариства. Поляки дуже обурені на те, що ми сьміємо мати свої доми у Львові.

Робота. Еміґраційний комісар з Савт Дакоти оголосив в часописах, що в тім стейті потреба робітників до праці на фармах. Жнива розпочали ся а фармери не мають помічників. Робітникам обіцювана добра платня, добра їда і гречне трактоване. Збір пшениці розпічне ся в найблизших днях. Хто хоче, може ся звернути о поясненє до комісаря еміґрації на сей адрес: John Deets, Pierre, S. Dakota.

Кацапський нарибок. Всіх кацапів, які зложили сего року іспит зрілости в середних школах нараховують аж 62. Найбільше сих молоденьких зрадників наплодило ся у львівській українській ґімназії, бо аж 16. Кілько ще шкоди принесуть сі зрадники між темними людьми.

Військова бранка розпочинає ся в Австрії сего року не 15. липня, але 12. серпня. Відбудеть ся вона так пізно тому, що йно перед кількома днями ухвалив парлямент військовий закон.

Панщина на Буковині. Читаємо в „Новій Буковині": Трудно увірити а всеж таки воно правдива. У нас на Буковині під оком властий розвиває ся панщина. Перед яких 50 роками румунський барон Стирча впровадив до свого маєтку Берлинки, в серетськім повіті, десять мужицьких родин і дав кождій з них по одній фальчі поля до вживаня а крім того матеріял на будову. В заплату за те, мала кожда родина відробляти річно по сто днів панщини на полях дідича. Крім того зобовязали ся вони працювати у пана, скоро тільки вони покінчили роботу на своїм ніби ґаздівстві, за платнею 30 сотиків денно. Вже відразу хитрий пан так запорядив ся, що жаден з тих бідаків не сьмів жадати підвисшеня денного зарібку, бо зрештою й заказано їм будо шукати роботи деинде. — По бароні Стирчі маєток перейшов на власність релігійного фонду, а той відпустив маєток Жидови. Наперед винаймив Жид Барбер а потім Ґотліб. І той посесор взяв ся тепер до людий так, що ніхто не сьміє ні одної днини з тих сто днів панщизняних пропустити, а хто зважив би ся крім того не йти на панське працювати за 30 сотиків, того зараз би викинув на вулицю, все одно, чи здорового чи хорого. Так недавно той Ґотліб викинув з хати одного з тих бідаків, що пятьдесять літ ніс на собі ярмо панщини, а тепер на старі літа опинив ся на вулици.

Новий лікарський винахід. В одній американській часописи читаємо цікаву новинку. На зібраню лікарського товариства в Atlantic City, N. J. др. Carrel, який займив ся дослідами в інституті Рокефелера, заявив, що є в стані запевнити дальше житє кождій части по віднятю людського тіла. Він сказав, що може ім запевнати розвій і житє в протязі девятьох місяців по розлученю від тіла. Він розпочав свої досьвіди на звірятах. Кавалок курячого серця жив 104 дні по вийменю з курятка при тім мікроскопійне бадане виказало, що тканки його значно розвинули ся. Крім сего, згаданий лікар заявив, що органи, на котрих він робив свої досьвіди, брав зі звірят мертвих і твердить. що можна защепити тканки і органи з організму мертвого на живий. По такій злуці організму мертвого з живим по якімсь часі стають нормально функціонувати дальше. Такі щеплення дали вже нині так добрі результати, що др. Carrel піднявши ся достарчуваня живих органів, не може дати собі ради, з замовленими Наука лікарська поступає з кождим днем величезним ходом вперед.

Сто російських підданих убито. В селі Чірі недалеко міста Хотану в хінськім Туркестані окружили хінські жовніри дім одного російського підданого, якого хінський ревізор Сіюн завізвав був, щоби до него явив ся, а як той не хотів явити ся і почав відстрілювати ся, тоді підпалили жовніри хату, в якій було 100 російських підданих і одні згоріли у вогни а других поубивали.

Вужі в корові. В Навсю бжостецькім на Мазурах у одного господаря хорувала довгий час корова. Довго не знали що їй хибує. Аж коли дали їй відповідні ліки, вийшли з неї два вужі. Корова видко випила з водою зародки. що розвинули ся в кишках і виросли. Тому дуже треба уважати, щоб не дати коровам пити по калюжах і лісних потоках.

Застрілила свого батька. Едита Ґембл застрілила свого батька в Канзас Сити в хвили, як той вдирав ся до мешканя, в якім вона зі своєю матерію жила. Жінка Ґембла старалась о розвід і не хотіла більше жити з своїм мужем. Через се не пускали його більше до хати. Ґембл в сей день збив вікно в пивници і через пивницю старав ся дістати до хати та коли кинув ся був через коритар до комнати своєї жінки, донька одним вистрілом положила батька трупом. Обоїх забрала поліція і держить на поліційній стації.

Недозволена любов висаджена динамітом. В Алькуді в Еспанії, вермістр Оляма довідав ся, що жінка його зраджує. З мести помістив під ліжком в комнаті, де жінка мала сходини з любовником, динамітовий патрон з льонтом, обчисленим як раз на годину сходин, так що коли віроломна пара зводила час на любовних солодощах, патрон експльодував і висадив в воздух цілий дім. Під звалищами найдено трупи невірної жінки і її любовника.

500 марок кари за ударене дитини. В Кольмарі (Німеччина) засуджено учителя Бавмгертнера на кару 500 марок за се що ударив ученика в лице так сильно, що трісла йому ушна оболона. Сю квоту має одержати потерпівший ученик.

Фабрикант гроший. Жандармерія в Делятині впала на слід фальшивників 10 коронівок. Іменно в склепі годинникаря Ціммера заплатив гуцул Бойчук з Ворохти за годинник 10-коронівкою. Ціммер не приглядаючи ся довго, сховав гріш. Але коли пізнійше хотів зміняти в тамошнім податковім уряді, придержано його, бо показало ся що має фальшиву 10-коронівку. Слідство виказало, що фальшівником є гуцул Рептуль з Яблониці. При трусениці найдено в його домі богато фалшивих 10-коронівок. Але в який спосіб він се робить, поки-що не знати.

700 овець жертвою грому. З Вітсбоку, в німецькій провінції Мекленбурґії, доносять про рідкий випадок. Перед кількома днями лютила ся там страшна буря і сильно наполохала стадо овець, що стовпило ся коло деревляної загороди. Зараз в сю загороду вдарив грім і 700 овець згинуло на місци.

Найскорший поїзд. Англійський інжинер Керні побудував вози, котрі по одношиновім шляху можуть робити 150—240 кільометрів на годину і одержав дозвіл на випробоване свого винаходу межи Ніццою і Монте Карльо. Доси експресові поїзди робили ту дорогу в 35 минутах, а електричні трамваї в 75 минутах. Тепер можна буде заїхати з Ніцци до Монте Карльо в 20 минутах. Системи Кернія можна також ужити до підземних зелізниць. Вози ідуть по одній шині а рівновагу держить вистачений в гору прут. Винахідник твердить, що вискочене поїзду з шин є зовсім неможливе, гуркіт є дуже малий, а кошти будови о половину менші від коштів будови дотеперішних шляхів і возів.

Майно сьвіта в паперах. На основі недавно оголошеного звіту американського заведення торговлі і праці капітал сьвіта, зложений в цінних паперах, виносить суму 110,000 — 115.000 міліонів долярів, або 550.000 — 585.000 міліонів корон. З тої великанської суми припадає на Анґлію, Німеччину, Францію 64.000 міл. корон. Коли взяти, що сей капітал зложений з цінних паперах приносить лише 4 проц. то в самих лише трех названих державах, процентовий дохід виносив би 25.000 міл. дол. (75.000 міл. кор.) Порівнююча табеля виказує стан капіталу в цінних паперах в ріжних державах сьвіта в 1910 р:

Анґлія	27.020	до	27.406 дол.
Зедин. Держави	25.090	„	25.476 „
Франція	20.458	„	21.230 „
Німеччина	17.370	„	18.335 „
Росія	5.597	„	5.983 „
Австрія	4.438	„	4.632 „
Італія	2.509	„	2.702 „
Японія	1.737	„	2.215 „
Инші держави	6.755	„	7.720 „

Разом 110.975 до 115.800 дол.

Довгота людського житя залежить між иншими також від праці, яку чоловік виконує, від його знаня. І так обчислено, що 1) фабричні робітники живуть пересічно лише 36 літ; 2) ремісники 50 літ; 3) всякі робітники 47 літ; 4) рільники 65 літ пересічно. З того виходить, що смертність у робітників є більша ніж в инших станах, то значить, що робітники взагалі вмирають раньше ніж инші люди. Найдовше жиють рільники.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ УВАГИ І ПРОЄКТИ.

(Продовжене з стор. 2-ої).

32.

Зі зближаючою ся конвенцією Р. Н. Союза читаємо ріжні передконвенційні проєкти і декотрі з них суть добре обдумані і заслугують на увагу конвенції. Безперечно кождий з членів Р. Н. Союза хотів би бачити свою орґанізацію на найліпших условинах так зі згляду на саму орґанізацію як рівнож і її членів. Тож і я хотів би дати під розвагу пару слів.

1) Щоби Конвенція Р. Н. Союза відбувалась не що 2 але що 3 роки, позаяк таке часте відбуванє що 2 роки потягає за собою великі кошти.

2) Назва Р. Н. Союза має остати та сама. Кождий знає, що теперішна назва „Little Russian" єсть нам невластива і чужа, а повинно бути „Ukrainian-Ruthenian". Але зі згляду на те, що переміна назви потягнула би богато кошту, бо треба би змінити всі грамоти, всі відзнаки і т. и., тож лучше би лишити ту зміну на пізнійше, коли буде Р. Н. Союз маєтково ліпше стояти.

3) Орґанізатор головний цілком не потрібний, за то кожде брацтво повинно мати свого місцевого орґанізатора.

4) Час праці делєґатів повинен бути як найдовший. Коли буде мало часу вільного, тоді делєґати сповнять красніще свій обовязок. Коли хто з кандидатів до головного уряду буде розпивав делєґатів, тоді делєґати повинні якраз звернути ся проти него бо він сам вже не чує ся бути гідним того уряду, а щоби його здобути, купує собі голоси пятиікою.

7) Двох редакторів не потреба, але одного.

8) Орґан Р. Н. Союза не має мішати ся в справи церковні ані виступати проти орґанізації церковної. Хотяй би хто з членів хотів поміщувати які статі проти церкви, то непринятні. Тамтого року через такі нерозважні статі, поміщувані редактором, наша орґанізація стратила висше 1.500 членів і коли би так було тревало довший час, то хто знає, як булоб стало ся з Р. Н. Союзом.

9) Словенської „Свободи" не треба. Не будьмо рабами! Чи Словаки або Поляки дають нам руську часопись, мимо того, що тілько соток Русинів належить до їх орґанізацій? Він каже: учіть ся по словенськи читати наше новіни, а як ні, то „ґут бай". Не будьмо такі податливі але більше рішучі а тоді і нам буде ліпше. А єсли вже має виходити латиньскими літерами, то нехай буде хоч чистий перевод руський, з руським висловом а не словенським. Дотепер так є, що майже що иншого поміщає ся в руській а що иншого в словенській; так не повинно бути, бо то є орґанізація руська. Отже в тій і в тій повинні обговорювати лиш справи руського народу а тоді буде знав Словак що нас болить а що радує. А так не один мало що й знає про Русинів читаючи „Свободу" словенську мимо того, що належить до руської орґанізації. В Галичині в богато областях не вільно нам уживати рідного слова ні письма руського, а тут де можемо, самі не дбаємо і не хочемо. Тож не дивуймо ся, що чужі люди погорджують нами коли самі рідного цураємо ся.

10) Двох секретарів може бути, зато менаджера друкарні не потреба; його місце може заступити редактор за підвисшенєм пейди. На таку малу тижневу часопись, я гадаю, не потреба аж тілько босів; досить один редактор.

Тих кілька моїх уваг прошу ласкаво приняти під розвагу. Дальше, панове делєґати повинні бути осторожні перед аґітаторами від инших ворожих нам орґанізацій. Не дайте ся перетягнути в чуже, а будьте, вірні тій орґанізації, котра Вам повірила то велике діло, вибираючи Вас делєґатом. Радьте і поставте Р. Н. Союз в першім ряді запомогових орґанізацій, а тим причините ся до піднесення заморської Руси-України!

Ількo Махіброда,
секретар відділу 33 в Нортгемптон, Па.

33.

Читаючи пильно проєкти, поміщувані в нашій часописі з ролличних закутин Америки з нагоди зближаючої ся конвенції нашої орґанізації, хочу і я дещо від себе докинути, щоби тим улекшити в дискусіях і помочи успішно зужиткувати дуже дорогий час.

Мої уваги суть щирі і тілько для добра нашої орґанізації, без жадних побічних цілей. І чиж може бути інакше: Всі делєґати, котрі зберуть ся дня 9 го вересня на наради, то суть люди вибрані своїми відділами з порученєм, щоби в імени своїх членів радили тілько для добра нашої твердині; радили щиро, мудро, коротко, кожду справу дуже осторожно пертрактували, без жадних особистих цілей, словом, щоби кождий делєґат сповнив свій обовязок совістно так, як йому його члени наказали. І в сій справі моя коротка увага: панове делєґати повинні добре застановитись, кого мають одобрити предсідателем конвенції. Уважайте, що се справа дуже важна. Тут треба чоловіка сильної волі і енерґії, чоловіка мудрого, безсторонного витревалого, безпартійного; чоловіка, котрий би потрафив повести конвенцію, красно і уважно, вислухати підставних бажань делєґатів і такі осторожно піддавати до одобрення делєґатам.

Що до зміни назви годжусь і підпираю сі проєкти, котрі суть за такою зміною назви нашої орґанізації в анґлійській мові; вона повинна бути „Ruthenian National Union of America.

Що до плачення, то стара система повинна остати на дальше, то є розмет; бо вводити нову систему після літ при теперішних обставинах, се може пошкодити нашій орґанізації.

Що до проєкту о. Даниловича в числі 27, щоби параґраф 87-мий був змінений не годжусь. О. Данилович піддає гадку забрати головний офіс до Пенсильванії. Питаюсь поважаного Добродія: яка користь для орґанізації, щоби забрати туди головний офіс? Або щоби було 3-ох тростів в стейті Пенсилванія? Певно, що на се тяжка відповідь. Чи Ви, Добродію, не видите, що бизнесові спілки, так звані трости, провадять бизнес по всіх стейтах, навіть і в Европі, но свої головні офіси мають завсігди в стейті Ню Джерзи. Длячого? Бо стейт N. J. дає їм найбільше права тот бизнес розвивати. Подібно має ся річ і з нашою орґанізацією. В стейті N. J. вона має найбільше право, якого то права в стейті Пенсильванія ніколи не дістане.

Та і ми не повині ділити ся на Стейти, бо всюди суть брати; кромі сего я днесь в Ню Йорку, а завтра могу бути в Пітсбурґу. Треба також зважати, що Головний Уряд купив дім в Джерзи Сіти а се коштувало тисячі щоб його перебробити для друкарні та на офіси Головних Урядників Союза. І днесь се мало би бути страчене? Яка розумна причина? Дім Союза прекрасний, в найкрасшім положеню Джерзи Сіти, на розі, при парку, при порпорім місті, де кождий приїзджаючий з краю або виїзджаючий до краю має спосібність вступити порадитись. Відповіднійшого і красшого місця не може мати Руський Народний Союз. Длятого я жадаю, щоби Головний офіс і друкарня „Свободи" позістали на місци, та щоби не робити нових непотрібних видатків. Також роблю увагу п. Колодійови на його проєкт в ч. 29 нашої „Свободи", де він говорить, що двох секретарів не треба, бо „Єднота Словенська" дає собі раду з одним. Може там так і єсть, та ми не знаємо, кілько такий ґенеральний секретар має при собі помічників? І у нас може бути, що знайшов би ся такий контрактор, щоби взяв той „джаб" гуртом в аренду, та і собі набрав помічників по 10—15 дол. на місяць і борд, та запряг їх до роботи — ну — він же не дурний. На се він і є головний, щоби була робота зроблена, а Союз за се мусить заплатити. Ні панове! На сім ми не тратимо нічого, що будемо мати двох. Двох секретарів вибрати чесних людий і відповідповідних на сі уряди, заплатити їм платню як орґанізація платити повинна та вимагати від них точного повнення обовязку.

Користним для орґанізації був проєкт поданий членом, о. Хомяком, щоби вибирати урядників з найблизших стейтів до головного офісу — щоби не наражати членів на великі кошти чи великі розмети по причині поїздок на засідання або контролї. Сей проєкт підпираю і годжусь на нього.

Так само годжу ся, щоб знесено уряд головного орґанізатора. На його місце настановляти місцевих орґанізаторів сталих і то лиш таких, котрі справді щиро посьвятилиб ся орґанізаторській праци та пильно приєднували нових членів для орґанізації. Дальший проєкт п. І. Ваверчака в 30. числі „Свободи" 2-га точка говорить, що осібного менаджера „Свободи" не потрібно, бо він не має що робити; за доплатою 20—30 дол. хтось з персоналу „Свободи" може робити сю роботу. 9-та точка сего самого проєкту говорить щоби дяко-учителї не мали права зіставати урядниками, бо вони старають ся ще рік наперед о уряди і потому, не діставши їх розбивають нашу орґанізацію. Що до сеї послідної точки пан Ваверчак ужив системи російського царя; бо може бути, що там, в Перт Амбой дав ся в знаки який дяк п. Ваверчакови, то ще з того не виходить, щоби можна деспотичні проєкти ставити і відбирати членам їх сьвяте право, приписане їм статутом.

Що до 2-ої точки: „Менаджера осібного не треба". Не знаю, як то собі думає п. Ваверчак. Чи думає в той спосіб, щоби в друкарни не було такої назви: менаджер, та щоб натомість якесь инше придбати імя, чи щоби цілком не було господаря. Се якось не ясно. В одним місци, говорить, що за доплатою 20—30 дол. робітник може сповнити сей уряд се виходилоби так, що менаджер мавби платню і over time, та брався платню і за робітника і за менаджера; бо прецінь не можна вірити, щоби інституція бизнесова, де занятих 10—12 робітників і видаєсь дві часописи та всілякі роботи та обертає 2 тисячним капіталом місячно, де в додаток є до діла з тисячами членів і предплатників, щоби така інституція могла обійти ся без провадження порядку і адміністрації; щоби там менаджер не мав що робити, се дуже груба помилка; так сей менаджер провадить адміністрацію маєтку „Стободи" принимає передплати, приймає всякі замовлення на роботи, замовляє всякі матеріяли потрібні до друкарської роботи, виплачує робітників, вписує приходи і розходи, відповідає сторонам на всякі кореспонденції, має надзір над цілим персоналом робітничим, і з сего здає справозданє перед контролею. Отже чи можна дати сему віру, що менаджер не має що робити? Ні! Чи може таку роботу робити редактор? Ні, бо єсли буде робити її, то не може робити свою роботу редакторську. Чи може робити се хтось з персоналу, за доплатою? Так, може, але тоді на своє місце мусить поставити робітника, бо сам робити буде не поза годинами своєї праці. але в часі своєї праці, то значить тоді, коли вимагає потреба, коли гість приходить до друкарні з замовленєм. Отжеж менаджера потрібно, бо він не тільки є менаджером, але і робітником, який заробить на свою платню. Хотяйби як воно натягалось в тій справі, то не зашпарує ся.

З сим, щоби головного редактора вибирала головна Конвенція, а не головний Уряд, годжу ся; рівнож єсьм за тим, щоби такий редактор мав пошану і поважав ся як урядник, та щоби головна Конвенція назначила йому пенсію. Тогди редактор гордити ся буде своїм становиском і служитиме загалови, а не одиницям. Не годжусь однак з тим, щоби дати редакторови необмежену власть; се тут, в Америці, неможливе. Конвенція повинна дати напрям, а головний екзекутивний Уряд, як сторожі цілого маєтку Союза, мусять мати око на редаґованє „Свободи". Загонистий редактор може часами загнатись так далеко, що се відбити ся може тяжко на цілій орґанізації. Отож редактор повинен в деяких випадках порозумиватись і порадитись урядників та менаджера. (Маю на гадці дописи, містячі у собі libile). „Свобода" має служити інтересам загалу а не одиниць, і повинна критикувати не тілько хлопів, Іванів, але і попів тай панів. На се ми, члени, платимо, щоби ми мали місце боронитись від всяких неслушних кривд нам заподіяних, без ріжниці, чи то заподіяних нашими чи чужими, хлопами чи попами. „Свобода" повинна всяку гниль чистити і бути на сторожи народа.

Редактор, повинен бути вибраний чоловік спокійний, но сильної волі і витревалости, щоби більше оперував пером, а менше ножичками, чоловіком далекосяглим і уміючим застосуватись до обставин і до народа.

Словацку Свободу перестати видавати, бо се коштує богато а користи з того мало. А так ще і Поляки, члени Союза, готові домагатись о польску „Свободу".

На головних урядників вибирайте людий праці. Зі старих вибирайте тих, котрі точно сповняють свої обовязки. Не дивіть ся, хто вони суть, та як довгий вже час працюють, а дивіть ся на те, що вони зробили. Ви повинні поступати як другі народи, котрі, єсли мають між собою людий, що щиро працюють в їх орґанізації, шанують і тримають їх якнайдовше. А у нас, коб лиш позбути ся, до мовляв, їм вже за богато. Виберете нових то вони будуть учити ся допера свого діловодства, а орґанізація потерпить на тім.

Головна конвенція повинна застановитись над справами просьвітними. Нам треба шкіл а ми думаємо лиш про старий край. У нас тимчасом нема нічого. Тому не годжусь так само з проєктом п. Івана Ваверчака, щоби складати по 2 ц. при розметі на „Рідну Школу" в краю.

Панове делєґати застановіть ся над тим і самі скажіть, чи нашим обовязком має бути старатись перше о старий край, чи нашим обовязком має бути старатись перше о себе самих, а відтак допера, о скілько можливо, помагати другим. Я гадаю, що ми повинні перше старатись о свої діти, щоб дати їм яку таку едукацію, і єсли маємо платити що, то на школи своїх дітий, тут, в Америці. По 30 літній еміґрації суть вже і в нас діти, котрі потрібують едукації і повинні ми о се вже раз подбати; а коли подбаємо вже о се в той час можемо незабувати і за старий край.

І. Пиртко,
член Р. Н. С. від. 68.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Партії а цло.

Усі три партії, між якими розіграє ся борба о посідане Білого Дому, іменно републиканська, демократична та поступова (Рузвелта) мають одного спільного коника, на якім їдучи, старають ся придбати як найбільше приклонників.

Є се справа тарифи або охоронного цла.

Охоронне цло та вільна торговля (то значить коли від ввожених до якоїсь держави товарів не платить ся ніякого цла), се суть два так тяжкі і заплутані економічні понятя, що ними можна після уподоби несьвідомих на всякі лади дурити. Сеж прецінь давне аґітаційне средство з перед 4-ох і 8-ох літ, яким зловлено на вудку люд, обіцюючи йому баєчні платні по фабриках, коли лиш сей люд поможе завести високе охоронне цло від заграничних товарів. Вийшло зовсім противно. З заведенєм високого цла, всесильні трости вбили в почині всяку заграничну конкуренцію, і стали диктувати ціни. Се потягнуло за собою сю невиносиму дорожню, під якої тягаром приходить ся тепер нам усім стогнати.

Коли обернемо справу, відворотна сторона медалю представляти ме ся не дуже принаднійше. Отсі, що говорять, що знесенє цла і введенє вільної торговлі приверне дешевість житевих условин, знищить монополь тростів та поліпшить житє робітника, говорять або несьвідомо або сьвідомо, щоб тим обманути та зловити загал на вудку, зовсім так само, як і ті, що перехвалюють задержанє цла.

З обох старих партій, то є републиканської і демократичної ніодна не говорить про вільну торговлю. Обі вони суть за задержанєм цла, природно, в ріжний високости. Одні лиш „радикали“ натякують щось неясно про частинне знесенє цла, та задержанє його лиш „for Revenue only“, то значить, про задержанє цла лиш в такій високости, щоб з його доходу правительство могло покривати свої видатки.

І в тім лежить власне карлючка.

Тут є лиш один можливий вихід зі скрутного положеня.

Так як до тепер стоять річи, головним доходом федерального правительства є власне дохід з цла. І се повинно бути змінене. Головним і одиноким розумним доходом правительства повинні бути податки і то так розложені, щоб не давили бідаків і робітників, але тих, що дійсно щось мають. Отже се не не сьміє бути оподатковане земельної власности, бо такий податок впавби передовсім на плечі фармера а потім консумента, але се повинно бути оподатковане капіталів та люксусу.

Про се не думають ні републикани ні демократи. Цло яке має служити до заповнюваня державної каси опричинює тимчасом постійний зріст дорожні. До тепер як головне правило при нормованю висоти цла від ввожених товарів було, що товар обкладано тим висшим цлом, чим більше показувало ся його запотребованє серед найбіднійших кляс. І се мало подвійний змисл: бо передовсім з цла від люксусових товарів, маючих збут тілько серед богачів, тяжко було державі витиснути потрібну суму готівки а по друге — ніде правди діти — тутешне населенє ще надто політично нерозвинене, щоб вміло упімнути ся за заподіяну кривду.

Усунути або змінити сю несправедливість не беруть ся навіть і демократи. хоть вони поставили на своїй плятформі обмежити цло „for Revenue only“; не беруть ся за зміну або усуненє тої несправедливости також і републикани, хоть вони самі вже прийшли до переконаня, що якась реформа в тім згляді є доконечна.

Заведенє державних податків як одинокий лік на сю аномалію в нашім економічнім житю, здаєть ся, буде також немислиме. Вже раз давнійше було проба вести такий податок, так щож: найвисший судовий трибунал узнав його за противний конституції Злучених Держав!

Даремне отже надіяти ся якоїсь поправи в тім згляді. Вона доперва сама собою наступить як доконечний вислід осьвідомленя мас народу. А до того пруть теперішні житєві умовини з елєментарною силою.

Осторожно з кириниками.

Наближаєсь Конвенція нашого Р. Н. Союза, нашої найсильнійшої орґанізації на американській Україні. Отот з'їдуть ся заступники поодиноких відділів, з'їдуть ся мов на велике сьвято, щоби разом спільно зложити рахунок із своїх трудів, щоби показати, як працювали для добра сеї одинокої нашої заступниці-матери, та щоб набрати громадно сили до дальшої праці. З'їдесь там понад 300 заступників поодиноких відділів, щоби нарадитись яким шляхом їм дальше ступати, щоби зробити нашу орґанізацію справді найбільшою в Америці, на яку й наші брати зі старої вітчини гордо споглядалиб.

Та зріст наш солию в оці кириникам—крикунам, що то 2 літа тому, на конвенції в Клівлянді старались підкопати довірє народу до нашої орґанізації, що то криком і лайкою „робили політику“. Мізерія ся, сі нібито „поступовці“, „одинокі заступники робучого люду“ уступились від нас, та легше нам стало. Вони думали, що за їх криком, за їх підшептами піде сейчас весь нарід; що вони загорнуть усе наше добро. Та не так склалось. Відійшли від нас деякі людці, та на їх місце прибули инші, прибуло більше, які таки пізнали по чиїм боці правда. І чим вони стоять, сі славні „поступовці“? — От чим — криком, уїданєм на попів, накликуванєм на капітали (розумієсь, бо самі не мають. Прим. скл.) прихвалюванєм руського (?) протестантизму а висьміванєм і оплюгавлюванєм своєї віри, бо се мовляв „середновічні заскорузлі погляди“ і т. д. Кричіть лиш дальше та научайте нарід тих ваших „нововічних поглядів“ а нарід sure з вами по нововічному поступить.

Мені довелось говорити недавно з одним „новосоюзовцем“ от так, як то кажуть „про політику“. Розумієсь „новосоюзовець“ зараз на мене з гори, бо у них така вже, бачите, засада. Від сего чесного панка я довідав ся, що „новий“ Союз доперва „зачинає“ брати ся до праці, доперва „зачинає“ киринити.

„На конвенції в Вілксберах „ми“ будемо мати своїх аґентів — говорив мені — які будуть говорити з делеґатами старого Союза та аґітувати за новим“. От маєте поступовців, правда? От бачите, чим вони стоять. Не беруть собі самих поступовців, які-б добровільно ішли в їх „твердиню“ а старають ся забирати готове.

Ні, панове! Хоч ви й поставите там своїх аґентів або схочете киринити в инший спосіб, то наші делеґати не з під вашого прапора. А в додатку уважайте, щоб не потерпіли на сім, коли перебересь мірка.

Отсих кілька слів я уважав за відповідне сказати з нагоди ласкавої інформації одного „новосоюзовця“.

Осторожний.

Поклик
до Ню Йорських і дооколичних Русинів!

Як вже в 31 числї „Свободи“ було подано, читальня ім. Т. Шевченка в Ню Йорку (28 East 7-th Str.) наміряє заснувати з початком вересня с. р, вечірну висшу школу для дорослих, в цїли фахового приготованя їх до тут. технічної школи „Cooper Union“ і для загального горожанського образованя. Школа та обіймалиби: 1) Курс приготовляючий до політехнічної школи „Cooper Union“ і обіймаючий аритметику, альґебру, ґеометрію і мову анґлійську і 2) курс суспільно політичний, обіймаючий науку загальної ґеоґрафії, зі спеціяльним увзглядненєм ґеоґрафії Руси-України і Злучених Держав, історію Руси-України і Злучених Держав, історію літерату руської і загальний нарис конституції Злучених Держав.

Дня 3-го серпня с. р. відбулась перша спільна нарада над впровадженєм тої гадки в житє. На тій нараді, на котру зійшлось богато нашої молодіжи і старших членів нашої громади і то без ріжниці партій — одобрено по довшій дискусії в цілій повни гадку заснованя такої школи і постановлено в цїли ще ширшого заінтересованя нашої громади і загалу тою справою, скликати ще раз другий мітинґ в тій справі на второк, 13-го серпня с. р., на годину 7½ вечером, до галї церковної (28 East 7-ма улиця).

Упрашає ся отже всїх Русинів з Ню-Йорку і околиці і то, без ріжниці партій, котрі хотїлиби приложити рук до того так дуже важного для нас діла, і тих котрі, хотїлиби з тих курсів користати, щоби громадно взяли участь в тій нараді.

За тимчасовий Комітет,
Дзьомба, Кнїпіцький.

Десять днів голодівки руського хлопа.

До якого степеня безправства доходить вшехпольська бута на руській земли нехай посьвідчить слідуюча подія:

В селї Циганах, під Борщевом, попри Русинів 1.200 греко-католиків і 714 латинників, панує неподільно вшехпольська рада громадська під проводом „najporządniejszego“ війта Й. Бащака. Перед 14 лїтами зовсім безпідставно без ухвали громадської ради заведено в народній школї польську мову викладову; а лише на підставі вічно фальшованих виборів і статистики, зачислено село до міської курії. Щоби приспішити польщенє дїтий розпорядив звісний „вшехдзялач“, „pleban“ зі Скали, Санойца (якому бл. п. о. Левицький виказав при розправі в Тернополи фалшованє метрик для крадежи руських душ) в порозуміню з вшехпольським управителем школи, Ф. Юрасиком, щоби дїти лат. обр. не провадити в маю на Службу Божу до церкви, віддаленої від школи ледви кілька кроків, але до каплички, віддаленої в двайцятеро дальше за болотнистою вулицею.

Коли раз учитель провадив дїтий до каплички, запитав господар Юрко Волохатюк чому дїтий не провадять на Службу Божу, але минають церков, а відтак додав: „Ганьба, стид, Бог буде карати, що так роблять“. За се вшехпольський учитель, Худзїковський вніс жалобу на Юрка Волохатюка. На першій розправі трактував 60-лїтного Юрка Волохатюка 26 до 30-лїтний „пан“ „sędzia“ грубо per „ти“, але признав що за слова: „ганьба, стид, Бог буде карати“ нема кари однак мусить вислухати шкільних дїтий. На другу розправу візвано дїтий на сьвідків. Дїти не знали нїчого сказати і мимо того на здивованого Волохатюка, що не сподїваючи ся жадної кари, ставив ся на терміні без адвоката, впав строгий засуд: 5 днів арешту з додатком, що рекурсувати буде потім, як відсидить, — а на просьбу, щоб міг відсидїти пізнійше, бо тепер робота в поли, сказав судия! „Нї; якраз тепер!“ Потім візвав возьного, щоб запровадив його до арешту. Се заболїло Юрка Волохатюка так, що він хопив ся голодївки і через 6 день, дочисляючи ще і той день, котрого відбувала ся розправа, не приняв жадної страви ні води. Четвертого дня в нервовім розстрою так стиснув лїкаря, при візиті лїкарській, що той крикнув перестрашений: „Ratujcie mnie!“ і „бідного“ вшехполяка виратували присутні арештанти з обіймів напів вмерлого Юрка Волохатюка. Пятого дня отворили йому уста і насильно закропили його вином.

Опісля ледви живого віддали до рук братів, що перед тим надармо домагали ся від пана судії і начальника суду його випущеня.

Тепер сей селянин-мученик, ледви живий, зломаний на силах, нездібний до праці і не знати, чи не переплатить свого протесту житєм.

Се була вже друга голодівка того чоловіка в борщівській тюрмі. В маю 1907 р. в часї виборів до парляменту голодував Юрко Волохатюк також 4 днї в слїдчім арешті.

НА ПОГОРІЛЦІВ В СЕЛІ СТОРОНИБАБИ.

Оголошено в числї 31-ім	$20.00
Т. Глива з Jeanette, Pa.	1.00
М. Заверуха з Brooklyn, N. Y.	1.00
Й. Стеткевич з Jersey City, N. J.	1.00
Ів. Микитюк з Westbury, L. I.	5.00
Ол. Гладкий з „ „	2.00
Разом	$30.00

Вислід „урядової" статистики в Галичині.

Вже оголошено найважнїйші дати австрійської переписи населеня в 1910 роцї. З 27,963.872 австрійських горожан признало ся до нїмецької розговірної мови 9,950.266, до чеської 6,433.983, до польської 4,967.984, до руської 3,518.854, до сербсько-хорватської 1,252.940, до італїйської 783.334, до румунської 275.115 і угорської 10.974.

Для нас найцїкавійша статистика Галичини.

Приріст Поляків виказує 16·64 прц., Румунів аж 19·12 прц., а Русинів лише 4·24 прц.

Приріст польського населення в Галичинї обчислено на 17·14 прц., а приріст руського населеня лише на 4·35, то значить, що за послїдних 10 лїт на кождих 100 прибуло 17 Поляків, а лиш 4 Русинів. Ще більше зросли численно Поляки на Буковинї, де мали вони зрости о 34·83 прц. в порівнаню з Русинами, які виказують лише 2·45 прц. приросту. Польське населенє зросло в Галичинї о 683.798, а руське лише о 133,643 осіб.

Сю величезну аномалїю Поляки толкують так. Останнє десятилїтє було періодом найживійшої еміґрації руського селяньства до Америки, Прус, Румунії, Угорщини і Данії, особливо після великого страйкового руху в 1902 роцї. Після неповного обчисленя, яке переведено на основі часописних звісток виеміґрувало протягом 8 лїт (1902—1910) 359.000 руських селян поза межі Галичини; тоже число о много більше.

Головною однак причиною убутку Русинів і прєросту Поляків є поспішне фабрикованє „miliona Polaków" у східній Галичинї, переведене товариством „Szkoł-и ludow oї", каплицями і насильне душелапство, в чім з особливою ревностію помисує ся „polski Lwów".

Та й ще один важний момент треба брати під увагу, коли читаємо горендальні числа останної переписи, а саме спосіб переводженя переписи у східній Галичинї, якому не можна закинути безсторонности, бо він такий всесторонний на користь польського живла, що руський нарід вже давно стратив довірє до переписи. Коли би так перевести (але з безуслівною безсторонностію) галицьку перепись, то показало би ся, що польські триумфи далеко не так великі, як містять ся в урядових числах і на дїлї Русини перейшли вже число 4 мілїонів.

Відповідь д. Ялечкови.

В ч. 30. „Свободи" були поміщені мої гадки і проєкти на XII. Гол. Конвецію. Між иншими подав я гадку, щоби дяко-учителів не ставляти на урядників. Не хотів я через се у-близити нашим поважаним Панам дяко-учителям. Кому честь — тому честь. Много з них щиро працює для орґанїзації з чистих ідеальних мотивів; се правда і тим належить ся честь. Але-ж бо кілька є таких, що хочуть при тім мати і особисту користь та вони не завагали ся анї хвильку розбивати нам нашу орґанїзацію. Чи не правда? Хто нам роздирає орґанїзацію? Чи лиш один? А за що? За уряди! Хто їздив старати ся о уряди?

Тому я думав так, що усї чесні дякоучителї, котрі працюють для добра Союза, певно не погнївають ся за се, що незістануть урядниками. Чому? Бо вони мають свій добрий кусень хлїба і мусять його пильнувати, та не будуть лакомити ся на платню за уряд. А колиб знайшов ся такий ласий на уряд, як се було на попередній конвенції, такий знаючи, що не може бути вибраний делєґатом, а тим самим і не буде рив під орґанїзацію для своєї користи, бо попросту се йому на нїчо не придасть ся. Отсе я мав на гадці і ще раз кажу, що я тим не хотів нікого уразити анї образити. По друге, то був лишень проєкт, який можна приняти або цїлком відкинути.

З поважанєм
Іван Ваверчак.

Прим. Ред.: Поміщуючи отсе спростоване п. Ів. Ваверчака ми тим самим уважаємо сю справу за полагоджену і ніяких дальших письмо містити не будемо.

Нові книжки і виданя.

III. Звіт Диренції приватної гімназії з руською мовою викладовою філії Руського Товариства Педаґоґічного в **Рогатинї** з правом прилюдности за рік шкільний 1911—1912. Львів 1912. Накладом ґімназіяльного Комітету. Сторін 111. — **Зміст:** В гору піднесім наші серця! (передмова). M. v. Strachwitz' Verhaeltnis zu H. Heine und A. v. Platen. Von Alexander Czapelskyj: I. Stoffe. II. Motive. III. Dichterische Sprache. IV. Metrische Form. Ergebnisse. Literatur. Часть урядова: I. Учительський Збір з кінцем шк. року 1911—1912. II. Плян науки. III. Теми письменних виробів в V клясі. IV. Наукові прибори. V. Важнійші розпорядженя ц. к. шкільних властий. VI. Хроніка закладу: а) важнійші події в році, б) наукова читальня, в) природничий кружок, г) книжковий і бібліотечний рух, д) виклади при світляних образах, е) фізичне вихованє молоді і прогульки, ж) судейські лави і шкільні громади, з) щадничі каси, і). прапоровий фонд. VII. Інституції спомагаючі шкільну молодь і спеціяльні фонди. VIII. Шкільні підручники на шк. рік 1912—1913. IX. Статистика учеників. X. Клясифікація учеників. XI. Оповіщене. — Касовий звіт за шк. рік 1910—1911. Жертви зложені на приватну українську ґімназію в Рогатині в 1911—1912 році. — **Ілюстрації:** Плян укр.-руської ґімназії в Рогатині (фасада). Ученики і госпітуючі учениці уставлені на ґімназіяльнім подвірю по відділам враз з учителями. Фасада будинку, де буде містити ся ґімназія з роком шк. 1912—1913. Портрет Івана Телевяка, селянина з Красноселець в Збаражчині, який подарував рогатинській ґімназії 1000 К. Сьвітлиця, що представляє учеників-аматорів і учителів, що брали участь у виставі „Невольника" М. Кропивницького в днях 14, 17 і 18 червня 1911 року. Портрет Бориса Мачеха, поміщика із України, який зложив на руки Дирекції деклярацію, що зобовязує ся приєилати місячно 30 К. на удержанє одного ученика в рогатинській ґімназії з російської України.

Січові Вісти. Письмо присьвячене січовим справам просьвіті і науці. Виходить що місяця як безплатний додаток до „Громадського Голосу" у Львові, ул. Коперника ч. 16. — **Зміст** ч. 7 (за липень 1912): Не миритись милі брати! Козацька сльоза (уривок з оповіданя: Кіндрат Бубненко-Швидкий). Новітні гайдамаки, вірш Ів. Франка. Запорожська Січ (дещо з історії українських козаків). Вовк (жарт).—В сім числї находять ся отсї фотоґрафії: Др. Кирило Трильовський, голова Гол. Січ. Комітету; Іван Чупрей, ґен. писар Г. С. К.; Др. Лазар Цар, голова „Союза хорватських Соколів".

Прапор. Орґан українського народнього учительства в Галичині. Виходить в Коломиї 5. 15. і 25 кождого місяця. — **Зміст** ч. 18 (з 10. липня 1912): Від Видавництва. Приватний український мужеський учительський семінар у Львові. Кириня і проба розєднаня. Довбня: Наші наболїлі кривди. З наших орґанїзацій. Огляд заграничного шкільництва. Вісти з краю. І. М.: Ukrainica в російській літературі. Резолюції. Борщівському учительству в альбом! Всячина. Оголошеня. Від Адміністрації.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНЇ.

Іван Заверуха в Brooklyn, N. Y. $1.00

Навесїлю у П. І. Чешиновського в Millville, N. J. зібрали Роман Чвак і Т. Колоньський. Жертвували: Роман Чвак 1.00, Т. Колоньський 50 ц., С. Гермах 50 ц., М. Дуда 80 ц., І. Чешиновський 60 ц., Я. Чешиновський 50 ц., А. Відлий 50 ц., С. Морґан 25 ц., Ю. Ґонта 25 ц., К. Голїзна 25 ц., В.Чешиновський 20 ц., Н. Питель 25 ц., В. Демида 25 ц., І. Урсяк 25 ц., М. Побережний 25 ц., Ф. Волошинович 25 ц., М. Рестляр 15 ц., Е. Веслєнер 15 ц., А. Гілл 15 ц., П. Жеребний 10 ц., Т. Воляньський 10 ц. Разом 7.25

На руки Андрея Білика і Ал. Бараника зложили в Порт Джервіс, Н. Й. з нагоди хрестин у д. Н. Ковалиц: М. Василь 1.00; по 50 ц.: Ю. Федак, А. Білик, М. Косоноґа і А. Маланюк; по 25 ц.: К. Прус, М. Бабїч, Ю. Варань, А. Баранїк і Н. Ковалиц; В. Нєстор 20 ц., Ю. Яночко 15 ц. Разом 4.60

Загальна сума $12.85

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" В НЮ ЙОРКУ.

На весїлю у Н. Малїновського зібрали Г. Кладик і Семан дрібними датками	2.92
Николай Бабій (чл. Тов. Гайд.) і Іван Вовк (чл. Тов. Просьв.) зібрали на весїлю Андрея Гриника	1.60
В. Драбик (чл. Бр. сьв. Володимира) В. Татейко (чл. Гайд.) і Роман Будник зібрали на балю сьв. Володимира	4.63
Юл. Луців з Englewood, N. J. зложив членську вкладку в квоті	3.00
Разом	12.15
В ч. 27 Свободи оголошено	694.99
Всего	$707.14

Спеціяльних поквітовань Уряд Товариства не дає. Оголошенє жертв в часописи повинно бути вистарчаючим для жертводавців. Всякі жалоби і рекламації упрашає ся вносити на руки предсїдателя на адресу: I. Romanyszyn 529 E. 16-th St. New York, N. Y.

Всякі жертви упрашає ся висилати на руки касіра: D. Pidhirnyj 406 E. 6-th St. (II fr.) New York City.

За Уряд:
І. Романишин, предс.,
В. Підгірний, касієр,
В. Білїнський, секретар.

ЮВИЛЕЙНИЙ ФОНД ІМ. М. ШАШКЕВИЧА
(Фонд „Рідна Школа" в Галичині.)

Р. М. Клюб Поступовий в Jersey City, N. J. $3.70

ПОШУКУВАНЯ.

Де є Василь Нагина? Пошукує його сестра Руся 2725 Commercial Str., Cleveland, O.

Пошукую Павла Напоповім, десь має перебувати в Cleveland, O. Хтоби о нїм знав або він сам, то прошу зголоситись на адресу: Микола Онисько, 1 Addison St., Detroit, Mich.

За рідний край.

I.

Жанна дома.

Далеко від нас, в Европі, на захід від Німецької держави, єсть держава Франція. Єсть у Франції село одно, Домремі зветь ся. Круг того села гори круті та високі зняли ся, а по горах ліс густий росте. Дуже давно, мало не пятьсот років тому, жив у Домремі селянин один з жінкою, Яків д'Арк звав ся. Було в його два сини та дочка Жанна. Вона народила ся року 1412-го. Яків д'Арк був чоловік заможний, мав свою хату і свою, ще батьківську, землю. Він з синами на полї робив, а жінка з дочкою Жанною дома господарювали. Мати Жаннина була жінка побожна, гарна господиня, до кождого ласкава, привітна. Вона вчила дочку чого сама знала: господарювати, шити, прясти та жити по правдї.

Жанна вдала ся дуже тиха й жалїслива. Вона завсїгди, чим могла, помагала вбогим, ходила доглядати хорих і завсїгди в неї було добре слово кождому. Вона любила не самих людей, любила все, що є на сьвітї: і пташок, що так гарно щебетали, і всї єства живі, що їм мови не дано, і вони не могли сказати, як у їх що болїло або як їм чого погано було, і гори, і ліс густий, і своє село, і ввесь свій край — Францію.

А Франції було тодї дуже тяжко. Є коло Франції держава Анґлїя. Ще року 1339-го анґлїйський король надумав забрати Францію французькому королеви, щоб самому королювати в їй. Французький король, звісно, не схотїв уступати ся та й почав воювати з Анґлїйцями. Сї королї повмирали, настали нові та й ті не кинули воювати. І так потягло ся на довго. Старі королї вмирали, наставали нові, а війна все була. Отсе й стане згода на який час, одпочинуть, а потім воюють знову. І так тягла ся війна вже мало не сто років.

Тодї запанував у Франції король Карл шестий. Він був собі не гарний король і все більше веселощі справляв та пиячив, ніж про добро думав. А одного разу він гуляв із своїми панами і всї були на підпитку, почали дурїти, повдягали ся ведмедями, понатягали на себе смоляну одежу і залїзними ланцюгами посковували ся — король та ще четверо царедворцїв. Та якось дуріючи і запалили ту смоляну одежу. Троє-ж тих панів живцем згоріло, а один пан та король виратували ся. Тільки королеви се не минуло ся, бо з того часу він збожеволїв з переляку і вже не здатний був до королювання.

Тодї у Франції такий був лад, що під королем були князї або герцоги. Ті князї мали кожен свою землю і по свойому там порядкували, як царі, а король уже над усїма їми був найстарший; король казав що, а вони повинні були-б його слухати: та тільки не завсїгди вони слухали, а иноді змагали ся з ним. У короля Карла шестого було троє синів і найстарший почав в його заступстві королювати. Та не дуже йому воля була, бо князї зовсїм почали по свойому правуватись. Найдужчі були: князь Орлеанський та князь Бурґундський. Той хотїв, щоб собі порядкувати, а той, щоб собі. Почали сварити ся, за малим не воювати. А королевій Ізабеллї байдуже про короля Карла шестого, про свого чоловіка, бо вона вже його кинула та давай удвох із князем Орлеанським порядкувати. А князь Бурґундський післав душогубів — вони і вбили князя Орлеанського. Тодї вже князь Бурґундський запанував. Звісно, народови від того було не легко: пани бють ся, а в мужиків чуби тріщать.

А тут знову Анґлїйцї зазмагали ся. Анґлїйський король був родич французькому королеви та й каже: „Король у Франції божевільний, так я замісць його королем буду.“ І почав воювати і дуже вже повоював Французів. А повоювати їх легко було, бо серед їх ладу не стало. Тим часом найстарший королїв син умер, а за ним і підстарший. Почав тодї за короля правувати наймениший — Карл. Та князь Бурґундський і сьому мало волї давав. Тодї один царедворець, що з королевим сином був, зрадецьким робом убив князя Бурґундського. Замісь його став тодї князювати син його Пилип. Він за батькову смерть дуже на королевого сина розсердив ся.

А королева Ізбелля — колись вона з князем Орлеанським накладала, а тепер почала підмовляти вже Бурґундського:

— Давай пристанемо до Анґлїйцїв!

Ото вони в двох — королева Ізабелля та князь Бурґундський Пилип — і пристали з усїм своїм військом до Анґлїйцїв. Так стало ся, що мати сама проти свого сина пішла і проти чоловіка, а князь Бурґундський — проти свого родича короля, — бо-ж він був королїв родич. Одно слово — сами свою землю занапащали за для своєї панської примхи. Тодї Анґлїйцям уже легко було побити Французів. Король анґлїйський завоював більшу частину Франції і забрав найголовнїйше місто французьке Париж. Королева Ізабелля віддала за його свою дочку та вдвох із ним присилували божевільного короля, підписати, що він віддає всю Францію анґлїйському королеви. Той, нїчого не тямлючи, підписав. Анґлїйський король швидко вмер і замісць його став королювати і в Анґлїї, і у Франції його син. Тільки синови тому було десять років, так за його над Францією почав королювати його родич, анґлїйський князь Бедфорд.

Тим часом і божевільний французький король умер. Таким побитом син його Карл зостав ся замісць його королем. Та тільки він ще не був справжнїй король, бо щоб бути справжнїм королем, то треба йому було коронувати ся у городї Реймсї, а Анґлїйцї його туди не пускали. Йому треба було з ними воювати і прогонити їх, а він не здатний був до того, не кращий за свого батька був. Він зріс при королївському дворі, серед веселощів та серед забавок, то й тепер тільки про їх і думав, а мало думав про те, щоб рідний край ратувати. Воював він погано, і все його Анґлїйцї били. Так тодї і сталось у Франції, що вона подїлила ся на дві частинї: в одній частинї анґлїйський король королював, а в другій французький — Карл. У анґлїйського короля було своє військо і своїх начальників він настановив. І в Карла було своє військо, і він своїх начальників над своєю часткою Франції настановив. Та тільки та частка його все менчала, бо він не вмів її обороняти: прихильні до Карла Французи з усієї сили рідний край боронили, а Карл тільки й знав одно, що гуляв та веселощі всякі справляв. Тим Анґлїйцї мало не всю Францію забрали. Зостало ся у Карла ще одно велике місво Орлеан, та й те Анґлїйцї обступили. Як що й його візьмуть, то тодї вже край — усю Францію під себе підгорнуть.

Через отаку сварку тих двох королів — французького та анґлїйського — народови французькому жило ся тодї дуже важко. За час столїтної війни багато людей повбивано, робити гаразд нікому було. Та ще й так часто бувало, що військо хлїб на полї витолочувало. І настав у Франції голод. Село Домремі, те, що в йому Жанна д'Арк жила, стояло собі в глухому кутку, між горами високими та між лїсами густими, то Анґлїйцї це не заходили туди. Але що дня все навкруги нагадувало Домремійцям про те, який тяжкий тепер у Франції час. Вони часто бачили луну за лїсом. То горіли городи та села, — їх палили Анґлїйцї та свої брати, Французи що злигали ся з ворогами та рідний край плюндрували. Часом ішли через село поранені жовніри з війни та й свої Домремійцї вертали ся з війська і росказували, що дїєть ся. І тихе село Домремі що дня могло сподївати ся, що ось-ось і воно зазнає того лиха, якого зазнавала мало не вся Франція.

Жанна зростала у той тяжкий час. Вона чула розмови про руїну в рідному краї, бачила поранених, покалїчених людей і сама завязувала їм рани. Її ріднї брати не раз приходили у крови, бо стріваючи ся з Французами-зрадниками вони не стерплювали і починали з ними бити ся. Усе се зглибока вражало Жаннї душу. Їй було жалко і Франції, що її вороги і свої так нищили і тих людей, що гинули на війнї. Жалко їй було і Карла короля, бо вона не знала, який він негарний, а думала тільки, що він дуже безщасний і що треба йому допомогти визволити Францію. Вона думала:

— Як би він коронував ся, то зробив ся-б справжнїм королем, і тодї зібрав би військо і повоював би Анґлїйцїв.

А тодї у Франції скрізь бідний народ так намучив ся тими війнами та грабованєм, що сподївав ся, чи не зробить Бог хоч чуда, щоб допомогти Франції. І багато було таких, що вірили в те чудо. Почали росказувати, наче-б то хтось напророкував, що зла жінка з великого колїна занапастить Францію, а чесна неповинна дївчина з простого роду її виратує. І всї казали, що зла жінка з великого колїна, то королева Ізабелля: вона вже занапастила Францію, бо пристала до ворогів Анґлїйцїв, а чесна неповинна дївчина ще найде ся. І всї няли тому віру і дожидали, що ось-ось та дївчина прийде.

Чула про все те й Жанна. Вона стала одрізнятись від подруг, усе сидїла сама собі на луцї під дубом, та все думала. І такі пекучі були ті думки, так щиро бажала вона допомогти рідному краєви, що одного разу, як вона сидїла та думала про се, стало її причувати ся, неначе хтось каже:

— Жанно, устань і йди допоможи виратувати Францію!

Жанна впала навколїшки й сказала:

— Господи, як я можу се зробити? я дївчина, — хиба-ж я зможу повести військо?

Тодї знов причуло ся їй, наче хтось промовив:

— Ти підеш до капітана Бодрікура, що начальникує над військом у городї Вокулері. Він відведе тебе до короля. Не бій ся: сьвята Катерина та сьвята Марґарита тобі поможуть.

Звісно, нїхто їй нїчого не казав. Але їй так бажало ся допомогти рідному краєви, так те бажанє пройняло їй усю душу, так довго думала вона про се, що власні думки здали ся їй чужим голосом. Вона не зрозуміла, що то у її самій озиває ся пекуче її бажанє і дивилась округи, шукала того, хто говорив, та нїкого не знаходила, бо нїкого й не було. І до неї в душу входила думка:

— Чи не я та дївчина, що повинна Францію виратувати?

Вона не сказала матери про те, що з нею стало ся. Аж ось незабаром знов учув ся її голос, потім ще та ще. Голос раз-у-раз казав їу „іди“! І вона, бідна, мучила ся, бо не знала, що їй робити. Страшно було кидати батька й матір, кидати тих людей, що серед їх вона зросла, ті гори й лїси, що вона звикла їх що-дня бачити, і йти кудись між чужі люди. Вона змагала ся проти того голосу, та він не стихав. Вона його чула в своїй душі. Так було довго. І нарештї Жанна сказала матери про те, що її причуває ся, а мати сказала батькови. Батько злякав ся. Тодї вірили, що людина може знати ся з нечистим, і про кого так думали, того садовили в тюрму, судили, а потім живцем палили. Батько побояв ся, щоб не було того й Жаннї. Він думав: „моя семія не така праведна перед Богом, щоб Бог або сьвяті до моєї дочки промовляли, а мабуть се щось недобре“. І він почав думати, чим зарадити лихови та й намислив віддати Жанну заміж. А їй було вже сімнайцять років. Він сказав жінцї:

— Віддамо Жанну заміж! Як почне сама господарювати, а там може Бог дїтей пішле, то воно се все й забудеть ся.

Жанну вже давно почали сватати, та вона не хотїла йти заміж, бо в неї одно було на думцї: як би свій край рідний визволити. Один парубок дуже хотїв узяти Жанну за жінку, і сказав, що вона подала йому слово. А Жанна казала, що того не було і що нї за кого вона заміж не піде. Тодї повели її з тим парубком до попа. Піп спитав:

— Ти казала йому, що підеш за його?

Жанна відмовила: „Нї, не казала“.

Тодї піп сказав:

— Заприсягни ся, що не казала.

Жанна заприсягла, і так той парубок не взяв таки її за себе.

Бачучи батько, що не віддасть він Жанну заміж, розсердив ся та й каже їй:

— Ну, гляди менї, щоб я більше не чув нї про які голоси, бо краще я сам утоплю тебе або синам звелю втопити, ніж допущу до того, щоб тебе кат живцем спалив.

Бідна Жанна плакала, мучила ся. Їй тяжко було бачити, яке горе завдає вона батькови та матери, а вона-ж їх так любила й поважала і звикла слухати. Та тільки-ж і за для батька з матірю вона не могла забути свого рідного, занедбаного, сплюндрованого краю, бо любила його більше над усе на сьвітї. І голос у її душі все частїйше казав:

— Іди, Жанно, ратуй Францію!

У Жанни був дядько. Він її дуже любив і жалкував, що їй тепер так тяжко жити дома. Він сказав батькови її та матери:

— Пустіть Жанну на який час до мене, поки жінка одужає, а то нікому менї й їсти зварити.

Правда, жінка в його не була така вже хора, та він думав, що може хоч трохи Жанна свою тугу розвіє, як дома не житиме.

Батько та мати пустили Жанну, і вона пішла до дядька.

II.

Жанна йде з дому.

Дядько Жаннин уже й попереду чув про те, що Жаннї щось причуває ся. Та він не був такий ворожий до сього, як її батько. Вона почала прохати його піти у Вокулер до міського начальника, капітана Бодрікура і сказати йому, що Бог велить їй ратувати Францію, і що вона просить, щоб він допоміг їй дійти до короля.

Дядько спершу не хотїв був іти, та Жанна дуже благала його, а тїтка помагала їй прохати, то він таки послухав і пішов до капітана. Той вислухав його всьміхаючись. Йому було чудно, що якась божевільна дївчина мужичка думає зробити таке, чого не зробить і король з усїма своїми лицарями, з усїм своїм військом. Він і каже дядькови Жанниному:

— Я тобі ось що скажу: наляскай ти гарненько щоки своїй небозї, а тодї відішли її до батька.

Такі слова начальникови збили з пантелику дядька, і йому здало ся, що Жанна й справдї встряє туди, куди їй не треба. Вернувши ся до дому, він почав її за се картати та вмовляти, щоб кинула свої дурощі. Та се не помогло. Жанна була певна свого дїла, слова лили ся в неї з душі і вона так умовила дядька що він знов почав їй вірити. Вона навіть ублагала його повести її саму до капітана. Вона довго думала, перш ніж зважилась піти, бо не сподївала ся швидко вернути ся. Їй тяжко було йти нишком од батька та від матери, не попрощавши ся з ними, та вона знала, що вони не пускатимуть її. Вона бояла ся, щоб сльози материні не зупинили її, — через те й не зайшла в рідну хату, йдучи до Вокулеру. Хоч вона й знала, яке велике горе завдає батькови та матери, йдучи від їх, але все-ж пішла, бо не могла не йти, бо те дїло, яке вона хотїла зробити, було їй більше і над батька, і над матір. І вона думала: „Батько й мати простять менї, як я визволю нашу Францію. Тільки одній подрузї сказала вона, куди йде, і попрощала ся з нею, а другій, своїй найвірнїйшій подрузї, нїчого не сказала, так тяжко було їй з нею прощати ся.

Жанна вдяглась у свою червону сьвяткову одежу, подивила ся в останнє на рідне село і пішла з дядьком до Вокулеру. Там вони стали на кватирі у родички своєї, колїсникової жінки. Дядько пішов до капітана і почав прохати його, щоб пустив до себе Жанну, бо вона хоче з ним говорити. Щоб одчепитись од його, Бодрікур дозволив Жаннї прийти.

Жанна прийшла і відразу вразила його своєю красою. Він почав у неї розпитувати про її дїло. Жанна сказала:

— Мене прислав Господь. Перекажіть королеви, хай він не рушає з місця і не воює, поки я прийду, бо в піст Бог пішле йому поміч. Я доведу його до Реймсу; там він коронуеть ся і тодї прожене Анґлїйцїв із Франції.

Капітан ще довго розмовляв із Жанною. Усе, що вона казала, дуже вразило його, і він сказав їй, прощаючись:

— Іди тепер до дому, а я подумаю про те, що ти менї казала.

(Дальше буде).

Український город у Львові.

Українці в Галичині можуть найскорше виборoти українському народови значінє і повагу між иншими народами сьвіта. Видимо се ясно, коли пригадаємо собі обставини, в яких живуть Українці в Росії, Америці а в Австрії.

Українці в Галичині працюють над своєю орґанізацією, але нестає їм сил всї перешкоди побороти. Український нарід здобуде в Галичині силу, значінє і повагу, коли буде мав сильну підставу в столиці краю, у Львові. Щоби мати сильну підставу, мусить тамки посїдати свій власний ґрунт під народний город. В тім городі зможе шкільна і ремісна молодіж скріпити своє тїло і свого духа руханкою і спортом, в тім городі можуть зійти ся ремісники і урядники, торговельники і зарібники, образовані і необразовані, старі і молоді. Зійдуть ся і зрозуміють, що всї належать до одного українського народу. Молодїж буде виховувати ся руханкою і спортом на нове поколїнє сьвідоме, здорове, енерґічне і завзяте, а старші будуть лучили ся в одну громаду, що не цурає ся рідної мови.

Український город потрібний у Львові для цїлого краю, для всїх Українців. Тут можуть відбувати ся українські здвиги „Соколів" і „Січий", віча, вистави, ярмарки. Львів є тим містом, яке Українці повинні передовсїм здобути, щоби орґанізация цїлого народу мала сильний осередок.

Товариство „Сокіл-Батько" орґанізує закупно такого городу. Оно подїлило тоту площу, де в р. 1911 відбув ся перший краєвий здвиг „Соколів" і „Січий" на квадратові метри. Площа обнимає 22.771 метрів по 1 доларови (5 корон).

Товариство „Сокіл-Батько" розсилає метри квадратові і просьби до Українців в Австрії, Німеччині і Росії а розсилає їх також до братів Українців в Америці (через нашу Редакцію). Хто лише дістане сими днями відозву „Сокола-Батька" приватним листом з нашої редакції, сей буде ласкав закупити хоть один метер квадратовий землї під город для українського народу у Львові, на що дістане сейчас посьвідку. Є се одноразовий даток на сю цїль. Його більше на сю цїль не дамо, бо раз закуплений город не потребує вже ніякої дальше помочи. Земля не згорить анї не попсує ся.

Хто лише закупить один метер, стає **„Основателем" чи „Основательною українського городу у Львові"**. Імя його буде вшечатане в часописях а також в „Книзї основателїв українського городу у Львові", яку „Сокіл-Батько" випечатає на спомин будучим поколїням і на добрий примір, як слабі мають лучити ся, щоби зробити велике дїло, як нитка до нитки дає сукману, цегла до цегли дає палату, а метер до метра дає площу.

Спішіть Братя з пересилкою 1 доляра, щоби кождий з Вас закупив свою частку землї для українського народу у Львові і поміг здобути се місто для нас. Вже є закуплених 4.295 метрів а число всїх метрів городу виносить 22.621. Як знайде ся 22.621 Українців, що закуплять по 1 метрови, то площа стане наша. Се працїнь не є трудно. Свою лепту на закупно 1-го кв. метра шліть просто до нас. Хто не хоче купити метра сам, нехай спонукає инших щоби купили.

Редакція „Свободи".

Книжки

котрі можна дістати в друкарнї „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Жите, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	15
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїгійні віровання	20
Русько-анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	50
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америцї	20
Які то є люди на землі, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужебні та релїгійні.

Звичайна оправа.

Зборник	1.90
Зборничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими букв.	1.80

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папір листовий з вінєтами, оден	2

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи братств і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛІВ по 2 центи від слова для братств і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разі оголошенє безусловно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всіх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або переврати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.

ПОЗІР! ПОЗІР!

усі ті, що змінюють свої адреси.

Експедиция нашої часописи просить усіх тих Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи" після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч. . . . .

Імя і назвиско моє звучить . . . .

Моя стара адреса звучить . . . .

. . . .

Прошу посилати „Свободу" на нову адресу, яка звучить . . . .

. . . .

Просимо затямити собі сей взірець після того взірця зміняти, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Безсторонний голос про фарми в Мілвіл.

Щоби доказати Вп. Читачам „Свободи" усі факти що до положеня землї, місцевих відносин та титулу власности отсих земель, що її продає „The European Colonization Co" в околици Millville, N. J. наводимо тут вискази добр. Franklin-a Dye, секретаря бюра рільництва в Трентон, Н. Дж. Ось його слова:

„В часах коли Спол. Держави були ще анґ. кольоніями, середна і північна часть стейту була занята фармерами, а велика часть із тих земель в теперішних часах зістала забрана під сильно зростаючі місточка і міста. Полуднева часть стейту, звичайно звана „Pines", минулась належної уваги поселенців. Західні землї були широко рекламовані в Европі і много емігрантів пішло там шукати для себе осад, підчас коли могли поселятись тут над Атлантійським побережем, в окрузї найбільших ринків збуту в краю, серед найдогіднійшої залізничої комунікацїї, де мали великі вигляди на поплатне фармованє. Се прегарне і здорове побереже стейту Ню Джерзи звернуло тепер на себе увагу всїх других частий стейту а міста почали там зростати з непорівнаною скоростю, творячи від Атлантійського узгіря на півночи аж до Cape May на полудне майже одно непрорване місто. З кождим роком зростає там число поселенців по містах і місцях ресортових. Се звернуло увагу підприємчивих фармерів і вони будь самостійно будь в кооперації, починають закуплювати і управляти великі простори земель, положені в сусїдстві тих споживчих міст. Ярині фарми находять ся вправдї і в инших частях стейту, однак землї на сїм побережу надають ся вже з природи до лїпшої управи ярин як де инде. Сего продукту найбільше зароджуєсь на землях положених в полудневім Кейп Мей, Комберленд, Салем, Ґловсестер, Кемден, в західнім половинї Бурлінґтон, Монмавт і частинї Мерсер і Міделсекс повітів. З побудованем великих каналів через стейт, побережа їх вскорі зароять ся буйними огородами і яринними фармами, зі складами ярин, винницями і великими годівлями курей, які впровадять в подив цїлий край, а до сего дійдесь лиш через поступову рільничу практику."

Що до дальших подробиць, тикаючих ся тої землї, надмінити належить слїдуюче:

Земля ся лежить в границях міста Millville, маючого около 14.000 населеня, 40 фабрик (переважно шкляних), велику фабрику бавовняних виробів та найбільшу фарбярню в краю. У містї суть цементовані вулицї, трамваї, парки, банки, тростові компанії, склади вугля та дерева. Само місто Millville лежить над рікою Maurice, що вливає ся в морський пролив Delaware, по якім ходять пароходи.

Титул власности землї, яку спродає „The European Colonization Co." є добрий, чистий від всїляких довгів що посьвідчає клерк повіту Cumberland судовою печаткою; на жаданє тих, що платять за землю готівкою або її вже виплатили, Fidelity Trust Comp. з Ньюарку, Н. Дж. видає ґаранційні поліси, обезпечуючі титул власности та посьвідчаючі, що земля є чиста, без довгів. Жадати сего треба від нас письменно а такі поліси видаємо кождим 10 ом або і більше купуючим.

Сама земля лежить поміж чотирма містами, а іменно: Millville, Vineland North і South Vineland, Carmel та великим повітовим містом Bridgetown. Наші емігранти повинні звернути свою увагу на міста Millville і Bridgeton, позаяк там мешканя суть дешеві, житє рівнож дуже дешеве, роботи всїлякої під достатком, воздух здоровий та добра вода, одним словом усе для робітника незрівнане.

Ріля плодовита і на ній родить ся всякого рода городина і збіже. Лежить близько електричного трамваю та стації, де курсує 32 потяги денно між Філядельфією.

Рівнож The European Colonization Co. жертвувала 5 акрів землї в добрім положеню і записе ту землю тій народности, з якої число купивших перше досягне цифри сто. Позаяк до сеї пори закупило тут землю більше як 60 руських родин, отже нема сумніву що повисших пять 5 акрів дістане ся Русинам. Сю землю можна ужити на народну ціль а ніколи не може вона перейти на приватну власність.

Сьмішне.

Образив ся.

— Твій пан пише до мене, щоби я віддав йому двіста корон, котрі я позичив у него тамтого тижня. Ти скажи йому, що я по пять тисяч зичив і не віддавав, а чиж конче віддавати мізерних двіста корон?

Наші діти.

— Тату, що се таке пекло?
— Се таке місце, де йдуть бідні грішники.
— А куда йдуть богаті грішники?

Не числив.

— Дайте менї лікарства на блощиць.
— На кілько (замість за кілько)?
— Того вам вже не скажу кілько їх є, бо хиба я їх рахував.

Документ.

— Пане адвокат, чому моє діло так довго тягнеть ся?
— Документа одного нема.
— А якого?
— Гляньте до вашого пуляреса, а там ви певно його знайдете. Без него дїло йде завсїгди поволи.

Ріжні молитви.

Грабар: Дай, Господи, щоби люди троха мерли, то може чоловікови якось лїпше поведилоб ся.
Лікар: Зішли Господи яку єгипетську хоробу, а то від тижня нї одного хорого не було в мене.
Адвокат: Дав би Бог, щоби той нарід зачав як найгірше битись, та процесуватись.., бо їй же Богу, треба буде покидати адвокатуру.
Робітник: Зароди земле пшеницю, а хліб потанїє.
Хлїбороб: Дай Господи щоби цїна на хлїбі підскочила, а то довги повiддавав би.
На весілю: Дай Господи нашим молодим: Многая літа, та... та... та...

В рік по весїлю супруги на переміну: „Щоби вже або мене забрав Господь до себе... Лїпшеб менї було з пропасницею подружитись ніж з тобою...

Раз господар.

— Як я не люблю господарства... Обороблюй і оброблюй землю цїлими лїтами, — просто... в пеклї.
— А я противно. Я обробляв би хочби скілько землї цїлими лїтами і не вкучить ся... Тямиш що від батьківої смерти ледво два роки, а я так обробив свою землю, що з усеї ледво половина лишила ся.

Радість.

— Івасю, твому панови відтяли ногу, а ти так тїшиш ся. Чому так?
— А тому, що я буду тепер тільки оден черевик чистити.

Ті, котрі думають, що грошї роблять всьо, спосібні зробити всьо за грошї.

Мовчалива.

— Ах, якіж бо ви, кумонько! Я вам розказала оту історію про Семчиху, а ви всьому селу розказали.

— Що ви кажете, кумонько, та деж би я цїлому селу казала? Я тілько оповіла кумі Парасцї, кумі Маланцї, кумі Ганцї, кумі Ганцї, старій Соловійцї, та Микитисї, а більше, вірте кумонько нї одній души не казала. А тим, що казала, то наповідала, щоби нікому не казали. Нї, кумочко, то хтось так вигадав, бо я, бігме, нікому більше не казала.

Три шляхи (дороги) ведуть до знаня: шлях роздумуваня — то шлях самий благородний, шлях наслїдуваня — то шлях легкий і шлях досьвіду — то самий гіркий шлях.

Житє є то, що відкриває ся пізнанєм. Наш блуд в тім, що нераз те, що закриває житє, ми житєм називаємо.

Одягніть ляльку в дорогу одежу, а самі станьте побіч в простій, то побачите, що люди не вам, але лялцї поклонять ся.

ПОКЛИК!
ПОМОЖІТЬ ЗДОБУТИ ЛЬВІВ!

Закупіть від себе 1 квадратовий метер землї під город для українського народу у Львові. Перешліть на сю цїль один долар на адресу: Ukrainischer Turnverein Sokil-Batjko, Lemberg, Ruskagasse 20, Europa, Austria. Нехай поможе кождий, хто се читає. Лише один метер, лише один доляр, лише один раз в житю, але всї, але всї!

Видремо Полякам Львів!

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, 101 6th St., Monongahela City, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa
Й. Ялечко, Rainey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

Р. Н. Союз платить:

„Руский Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя. Вступне після літ. Є се одинока напів правдиво руська орґанізація, основ. 1894 р., числить около 15 тисяч членів і складає ся з висше 300 місцевих поважних братств.

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу вп. Секретарів, щоби не присилали декларацій без виповнення сьвідоцтва лікарского, яке находить ся на другій стороні декларації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню декларації просимо на те уважати, щоби на декларації було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркненем слово ціле або половину посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої есть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на декларації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах декларації.

Місячні справоздання т. є. друки на окремих картках, як також адреси нових членів просимо виповняти і присилати враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америці.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2340 **КВІТ** $500.00

на пять сот дол., котрі п. Катерина Шкурант отримала як посмертну запомогу по мужу Теодор з Гол. Каси Руського Народного Союза в Америці.

Ансонія, Конн. 30 червня 1912.
Катерина Шкурант.

Сьвідки:
Іван Феленчак,
Петро Дзямба.

Від місцевого Уряду Руськ. Народ. Союза в Америці. Від. 10.
Николай Журав, предс.
Семен Подбережняк, секр.

Ч. 2437 **КВІТ** $100.00

на сто долярів, котрі п. Теодор Мигаль отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Гол. Каси Руського Народ. Союза в Америці.

Бофало, Н. Й. 1. серпня 1912.
Теодор Мигаль.

Сьвідки:
Дмитро Коталець.
Іван Гнатин.

Від місцевого Уряду Руськ. Народ. Союза в Америці. Від. 15.
Михаїл Федак, предс.
Ан. Гриньків.

Ч. 2422 **КВІТ** $900.00

на девятьсот дол., котрі п. Елисавета Ревак отримала як посмертну запомогу по мужу Клименті з Головної Каси Руськ. Народ. Союза в Америці.

Мерін Гейтс, Па. 1. серпня 1912.
Елисавета Ревак.

Сьвідки:
А. Макух,
Йос. Сопчак.

Від місцевого Уряду Руськ. Народ. Союза в Америці. Від. 97.
Йос. Сопчак, предс.
Мих. Йотика, секр.

Ч. 2419 **КВІТ** $500.00

на пятьсот дол., котрі Анна Війтик отримала як посмертну запомогу по мужу Матвію з Гол. Каси Руського Народного Союза в Америці.

Вест Павлет, Вт. 1912.
Анна Війтик.

Сьвідкок:
Анд. Джурняк.

Від місвого Уряду Руськ. Народ. Союза в Америці. Від. 17.
Мих. Крамарчик, предс.
Ст. Дунда, секр.

Ч.... **КВІТ** $500.00

на пятьсот дол., котрі п. Теодозія Павелчак отримала як посмертну запомогу по мужу Лукачу з Гол. Каси Руськ. Народ. Союза в Америці.

Джерзи Сіти, Н. Дж. 30 липня 1912.
Теодозія Павелчак.

Сьвідки:
Вас. Костецький.
Ант. Кічак.

Від місцевого Уряду Руськ. Народ. Союза в Америці. Відділ 70.
Мих. Бережняк, предс.
Теод. Пацала, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. „Товариство Українських Соколів" відділ 170 подає до відомости всім своїм членам, що місячний мітінґ відбуде ся в суботу т. є. дня 17 го серпня 1912 о год. 8-ій вечером. На тім мітінґу мусить кождий член безусловно явити ся, бо не тілько що суть дуже важні справи до полагодженя, але також буде ся роздавати сокільські від знаки для кождого члена а фотоґрафії тілько тим, що дали ся фотоґрафувати. Буде ся збирати також місячні вкладки і розмет до Р. Н. Союза. Повідомляє ся також, що місцевим орґанізатором на місце тов. Ст. Миляновича, який зрезиґнував, зістав вибраний тов. Андрей Шостак. Проте просить ся тих, що хотіли би вступити до Товариства Українських Соколів аби удавались на адресу: А. Шостак, 49 Sussex Str., Jersey City, N. J. — Ст. Милянович, предс., М. Микитишин, секр. рекорд.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. сьв. Володимира Великого від. 179 повідомляє своїх членів, що спеціяльний (надзвичайний) мітінґ відбуде ся дня 15. серпня с. р. о 7-ій годині вечером в гали церковній; на тім мітінґу обговорювати ся буде дуже важну справу, тож кождий член так місцевий як позамісцевий безусловно, повинен явити ся. — Дмитро Коштовський, секретар відділу 179.

ЧІКАҐО, ІЛЛ. Братство сьв. Стефана, від. 221 подає до відомости всім своїм членам, що на піврічнім мітінґу зістали вибрані до нового уряду: Іван Сенчук, предс.; Павло Корінов-ський, кас., Тимко Кривовяз, секр. В усіх справах просить ся від тепер звертати на адресу: Timko Krevoviaz, 1461 Erie Str., Chicago, Ill.

КОТСВІЛ, ПА. Братство Сошеств. сьв. Духа, відділ 248 повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 11 го серпня с. р. в неділю, точно о год. 2-ій пополудни. На той мітінґ мають ся явити члени так місцеві як позамісцеві та мають ви рівнати свої довги; котрі члени не вирівнають свого довгу, зістануть вичеркнені з Братства і Р. Н. Союза. Мітінґ відбуде ся у В. Воловніка, 104 Бекер Стр. Котрий член на той мітінґ не явить ся заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари. — Павло Псуй, секр., Box 10, Coatesville, Pa.

ФУЛТОН, Н. Й. Товариство Запорожська Січ, відділ 263 повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 11-го серпня с. р. в гали п. Ковальського. Початок точно о год. 2 ій попол. Кождий член безусловно повинен явити ся, бо суть важні справи до полагодженя. Нових членів буде приниматись без вступного а до Р. Н. Союза після статута. — М. Бунда, кошовий. В. Зарічний, касієр, Я. Міськів, секретар.

ЕМБРІДЖ, ПА. Братство сьв. о. Николая, відділ 276, повідомляє своїх членів, що дня 11-го серпня буде ся посьвячувати братська фана; всі члени мають ся на се посьвячене явити о годині пів до 10-ої в галї церковній; член неявивший ся платить 1.00 дол. кари. — А. Підуфалий, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта", відділ 204 повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся в суботу, дня 10-го серпня с. р. о 8-ій годині вечером під ч. 117 Ave. A. Ню Йорк. Взиває ся всіх членів явитись на сей мітінґ і вирівнати залеглий довг, бо в противнім разі будуть виключені з Товариства і Р. Н. Союза. — Семен Сентий, секр.

АКРОН, О. Братство Сошествія сьв. Духа, від. 295 подає до відома своїм членам, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 11 го с. м. Нових членів буде ся принимати без вступного до Братства а до Р. Н Союза після літ. Усі Братя мусять вирівнати свої довги. Важні справи до полагодженя, як виплата запомоги для членів хоруючих і инші. Котрий Брат не явить ся на мітінґ то підпадає карі 50 цнт. — Р. Гайвий, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Братство сьв. Апостолів Петра і Павла подає отсим всім своїм позамісцевим членам ухвали з Бр. мітінґу, дня 28-го липня с. р. як слідує: 1) Кождий позамісцевий член належачий до Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від сеї пори мусить підлягати безусловно всім параґрафам і ухвалам братським, які колиб не були ухвалені на мітінґу, в користь і для добра Братства. Член не явивший ся на балю має заплатити за тікет після ухвали Братства. 2) Єсли член не може сповнити сего, не може побирати запомоги. 3) Коли член має сьвідоцтво від лікаря, то мусить його заосмотрити також ще підписами двох сьвідків і сейчас заслати до уряду братського. Ся ухвала запала по причині жалоби членів на нерівноправности в Братстві і є згідна зі статутами Братства та правами і законами стейту Коннектікут. — Николай Журав, предс., Матій Студент, заст. предс., Семан Підбережняк, фінанс. секр., Кондрат Горбаль, рекорд. секрет., Тимко Барановський, касієр, Андрей Докеля, заст. касієра.

Розмет Р. Н. Союза за місяць серпень 1912 р.

Розхід за місяць серпень єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки каліцтва.

81.	Паславський Матвій	1000.00
72.	Ціцка Михайло	1000.00
197.	Колесар Іван	1000.00
228.	Бак Анна	1000.00
204.	Сидор Дмитро	500.00
53.	Ґарко Стефан	1000.00
104.	Старух Леон	1000.00
274.	Чеґус Семен	1000.00
265.	Мішак Іван	1000.00
70.	Клянцко Михайло	400.00
292.	Михайлишин Я. ж. Григ.	400.00
70.	Онуфрів Григорій	200.00
124.	Цап Юрій	200.00
46.	Яропут Николай	100.00
108.	Терпливець Николай	100.00

Разом виплачено запомог	$9.900.00
Платня гол. урядників за місяць серпень	270.00
Засїданє Контр. Комісії	311.58
Адміністр. Союза за місяць серпень	170.77
Свобода за друки Р. Н. С.	416.10
Весь розхід виносить	$11.068.45

Розмет платить 12.553 членів на ціле посмертне (кождий по 82 цнт.) і 1979 членів на пів посмертного (кождий по 41 центів).

Крім того кождий член платить за орґан „Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі, на Фонд Еміґраційний по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол., а на половину посмертного 59 центів.

Д. Капітула, предсідатель.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр

КОНКУРС.

Греко-кат. галицька парохія в Hazleton, Pa. пошукує дяко-учителя, котрий умів-би провадити діточу школу, хор і уладжувати представлення. Платня на разі 35 дол. місячно і доходи з заміткою, що єсли дяко-учитель відповість вповні вимогам парохії буде йому платня підвисшена. Просить ся голосити на адресу: о. В. Лотович в McAdoo, Pa.

ПОШУКУВАНЄ.

Глядаю свого чесного кума, Івана Маліцкого, котрий має перебувати сими часами в Вест Бетлегем, Па. в важній справі; єсли не зголосить ся на слідуючий тиждень, то вийде для него велика біда. — John Kubejko, St. Clair, Pa.